

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
SZEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ki- és bevándorlás.

Budapest, november 5.

(v.) Istenben boldogult Rezső trónörökösünk mondta ki azt a nagy igazságot, hogy a legnagyobb érték az államban az emberanyag. Hát ezzel a kincscsel mi nagyon is könnyelműen sáfárkodtunk eddig. Közegészségügyünk fogyatékos és ósdi szervezetének végzetes gyümölcse az irtóztató mértékű halandóság volt a körvások nyomorúságos javadalmazása, a babaügy ásziai rendezetlensége, az angyalcsinálók gyalázatos mesterségének szabad folytatása, a községekben a higiénikus berendezésnek teljes hiánya: mind e bajok együtt hatásukban valóságos megzúdították a magyar nemzetet. A halál szákmányain kívül elérhetően nagy a kontingense azoknak, akiket a kivándorlás révén eltűnkben veszítettünk el. Az ember jóformán le sem meri írni az idevágó statisztikai adatokat. Nincs semmi tulzadás benne, ha azt mondjuk, hogy egy-egy véres háború embervesztésével ér fel az, ami évente a kivándorlás útján szívárogi ki hazánkól.

Hosszu éveken át a kormány és a törvényhozás érthetetlen közömbösséggel nézte a tulnagi halálóási percent és az egyre növekvő kivándorlás eredményeként mutakozó pusztításokat. Csak a legujabb korban — s ez Széll Kálmánnak egyik elvitatáhatatlan érdeme — jelentkezik a kormányzati működésben és dereng ennek nyomán a közvéleményben is az emberanyagban rejlő nemzeti érték helyesebb felismerése. A közegészségügyi törvény revíziója s jelesül az egészségügy államosítása még a mai napig is utópia ugyan, de a babaügy kielégítő rendezése s a lelencügynek erélyes és gondos felkarolása máris érezhetően

csökkenti a halandóságot, még pedig épp azon a ponton, ahol a pusztítás a legadázzabb volt: a gyermekhalandóság pontján.

Ma aztán a törvényhozás színe elé került a törvényjavaslatoknak ama régóta várt s közmegelegedéssel fogadott csoportja is, mely a nemzeti vérvesztéség másik nagy kategóriáját akarja orvosolni. Ezek a javaslatok különböző címen ugyanazt a célt szolgálják: csökkenteni kívánják a kivándorlást s amennyiben a közzgazdasági viszonyok erőteljesebb fellendüléséig, tehát, sajna, még jó hosszú ideig, a kivándorlás teljesen nem lesz megszüntethető, legalább arról akarnak e javaslatok gondoskodni, hogy az idegenbe szakadt magyar honpolgár a távolban is érezze hazája államhatalmának óvó és védő kezét s így fennmaradjon a kivándoroltak s az anyaország között legalább egy erkölcsi kapcsolat, mely az elszármazottaknak valamikor leendő visszanyerésével kecsegtet.

Ideláncolni a honpolgárt a haza rögehez nem lehet; zsandárkordont sem lehet a határszelen húzni, amely visszadobna mindenkit, aki azért szedte fel sátorfáját, hogy távol földön keresse megélhetését. A szabadság és a humanizmus az e féle kényszer alkalmazását meg nem engedi. Am ebből nem az következik, ami eddig történt, hogy menjen hát isten hírével, aki egyebütt jobban vél boldogulhatni, hanem következnek az, hogy megfelelő szabályozás útján csökkenteni kell a bajt, ha már egészen meg nem szüntethető. Eddig úgy volt, hogy az ország határszéle csaknem teljesen őrizetlen maradt, ki-ki szabadon mehetett ki is, be is, akár volt utlevele, akár nem volt; ha bejött, itt rekedhetett, akármi járatban szakadt ide; ha kiment, az ördög se törődött vele többet, a távolban elszakadhatott tőlünk végképp, vagy megelhe-

tett hazaellenes szellemmel s idegen törekvések fizetett vagy önkéntes ügynöke gyanánt tért vissza, elannyira, hogy künnmaradása még a kisebb baj lett volna. A kivándorlásra való csábítás is szabadon folyt az országban. Lelketlen hajózási vállalatok provizióra éhes ügynökei tizezrel bírták rá család ígéretekkel a honpolgárokat a kivándorlásra. Sok ezer szegény ember utolsó cók-mókját tette pénzzé, hogy egy gondtalanabb élet délibábját kerigesse meddő fáradozással s utközben tikkadtan rogyjon össze, mint kifosztott koldus, akinek elozlott már az utolsó reménye is. Hát ezentul mégis csak másképp lésson. Az állam szabályozni fogja az egész vonalon a nemzeti életnek ezt a legkínosabb ügyét. Kivándorolni ezentul csakis utlevéllel lehet, az utlevelet pedig a jövőben nem a belügyminisztérium fogja kiadni, hanem a megyékben az alispánok s a városokban a polgármesterek. Utlevelet pedig nem kap senki, aki hadikötelezettségét nem teljesítette, aki tizenöt éven alul levő gyermekeket ellátatlanul hagyta itt-hon s akit idegen államok ingyen terület vagy ingyen utazás csábításával csalnak a külföldre. Hazug prospektusokkal és csalárd ígéretekkel sem lehet ezentul honpolgárainkat a kivándorlásra csábítani. A kivándorlattással foglalkozó ügynökségeknek pénzkauciót kell itt letenniök s alá kell magukat vetniök az állam legszigorubb ellenőrzésének. Az állam új intézményeket létesít: egy kivándorlási biztosságot s egy kivándorlási tanácsot, amelyek ügyelni fognak, hogy véreinket a vitelberben meg ne károsítsák, tőlük illetéktelen díjakat el ne harcosolhassanak, testi szükségleteikről az utazás folyamán kellő módon gondoskodjanak s olyanokat a szállításra fel ne vegyennek, akik az illető ország törvényei szerint ott bebocsátatást nem nyernének. Új hazájá-

TÁRCA

Temetés.

Temetni jöttek hozzám egy napon,
A sírba vinni mindegyik dalom,
Ot lábnyi mélyre, esendes pusztulásba, —
A napsugárt, a fényt többé ne lássa.

És sorba jöttek bús szobámba ók,
A bántalom, a gúny, a vád, a góg,
S kivitték lassan lelkemet a házból;
Szegény szívem majd megszakadt a gyásztól.

Mit tudták ók, hogy nincs még ott halál,
Ahol a vágy, a kedv mocsárba jár?
S hol sápadt árnyéknak indult a lélek,
Mit tudták, hogy még duzzad ott az élet!

Csak vak sötétség volt nekik az éj,
A csendes könny, a bágyadt szenvedély,
Mik szívünk titkos méhében teremtek,
S mik fáradtan soha el nem pihentek.

Hallották ók, hogy bús panaszra kél
A néma szikla, hangtalan levél?
Látták-e már, hogy test-lefoszlott árnyak
Már napsugár közt is szobámba járnak?

Fakadt-e már olyan seb testükön,
Mit nem hegeszt be sem vigasz, se könny?
Érezték, hogy mosolyban mennyi átok? —
Ók nem látták, de én, de én ó látok.

Nem értették, hogy izzó tűzparázs,

Mit eltakar a sápadt suttagás;
S kivitték lassan lelkemet a házból,
De jaj! szívem meg nem szakadt a gyásztól.

Bródy Miksa.

Az első és a második.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Szecső Vilmos.

I.

A Keve Pál első feleségének története rövid és szomorú.

Keve Pál nem szerelemből vette el az aszszonyt, inkább húságóból.

A dolog úgy esett, hogy lánykorában ketten udvaroltak Olgának: Keve és a legjobb barátja, Fehér István.

Azért udvaroltak ketten, mert ez a két ember mindent együtt csinált. Együtt jártak a korzón, együtt éjjeleztek, egy szabónál csináltak adósságot, egy közös kasszájuk volt, ami különben annyit jelent, hogy közösen nem volt pénzük soha. Tehát egy leánynak is udvaroltak mindig. A szerelem egyikőjüket se bántotta, gond nélkül és könnyelműen éltek, igazi léha fickók voltak mindketten, csak egy komoly vonás volt bennük: komolyan megvetettek minden komolyságot.

Egymás iránt való barátságukban is több volt a pajtási viszony, mint a baráti érzés. Két, egy irányba törő víz rendszeren összefoly, akármiylen sekély is.

Olgáékhoz szerettek járni, különösen a hónap vége felé: a jó oszonnak okán.

A lány? A lányról sincs sok mondanivalóm. Szíve nem szomjuhozta a szerelemet, lelke nem szomjuhozta a költészetet. Szeretett a korzón

járni, szeretett a szép fiukra mosolyogni, szeretett a szép ruhát és szeretett volna férjhez menni. Tizenhatéves korában naplót vezetett és ebbe nem érzéseit írta, hanem hogy első bálján kik és milyen bókot mondtak neki. Aztán volt egy könyve, abba beleírta, hogy hányféle, milyen színű, milyen szabású ruhája volt. Később följegyezte, hogy a vasárnapi korzón hány fiatal ember köszönt neki és hány ismeretlen fiu mosolygott rá.

Mind e semmiségek betöltötték a lelkét, mely sohasem gondolt a holnappal. A jövő csak annyiból állt előtte: hogy férjhez fog menni és ezt szeretett volna mentül előbb. A férjhezmenés egy új, más, ismeretlen állapot és Olga mindig kíváncsi volt arra, ami a függöny mögött van.

A két pajtás, Keve és Fehér följárt hozzájuk, de mélyebb érzést egyik sem keltett benne. Igaz, hogy különbség nem is volt a két fiu közt: a kabátjuk is, a lelkük is teljesen egyformára volt szabva. Mindkettővel egyformán tréfálkozott, egyforma ostobaságokat beszélt, egyikre se mosolygott melegebben.

De történt egyszer, hogy Keve meghűlt egy bálón és egy hétig nyomta az ágat. E héten háromszor volt társaság Olgáknál és Fehér mind a háromszor fölment és Keve helyett is evett és e helyettesi minőségében kétszeres léhaságokat mondott a lánynak.

Úgy hogy mikor Keve fölépült és meglátogatta Olgákat, azt tapasztalta, hogy a viszony Olga és Fehér közt bizalmasabb. Ez fájt a Keve húságának, bosszankodott, féltékenykedett, amit a lány észrevett, igen mulatságosnak talált és még mézesebb mosolyokat röpített Fehér felé.

Keve ez éjszaka nem tudott aludni a mérgeledéstől, Fehér hitvány árulónak nyilvánította és amikor reggel fakó arccal benézett a tükörbe, szíve összeszorult és konstátálta magán, hogy ő szerelmes — Olgába.

ban a kivándorlást magyar érzem fogja a magyar állam utbaigazítását, oltalmát, jogsegélyt, társadalmi védelmét s arról való gondoskodását, hogy hazájával a szellemi és erkölcsi kapcsolatot akadálytalanul és örömeit fenntarthassa. Eddig úgy volt, hogy a kivándorló, mire Brémáig, vagy Hamburgig eljutott, már elszedték tőle csaknem mindenét; pénzese kéje maradványait aztán rádobták egy rozoga hajóra, ahol piszkokban és büzben fetrengtetek, míglen kitették az amerikai parton s ott szélnél eresztették; — további sorsában soha többé nem találkozott sem elhagyott hazája oltalmával, sem a magyar állam védő hatalmával, sem a magyar társadalomnak a tengeren túlra is kiterjedő gondos szeretetével, semmivel és senkivel, ami őt a honpolgári kötelek fenntartására, a hazafiúi érzés folytonosságára biztatta volna. Most ellenőrizni fogja az állam, hogy csak az menjen ki, aki itt igazán nem tud boldogulni, hogy a kimenőt a vállalkozók kapzsisága meg ne nyuzza, hogy a távol Bréma, vagy Hamburg helyett a pár forintnyi viteldíjjal elérhető Fiuméből történjen az elszállítás, hogy ott magyar hajón, olcsó pénzen szállhasson a tengerre, hogy a hajón magyar konyha és magyar szellem, továbbá kifogástalan rend és tisztaság legyen; s hogy a kivándorlás célpontjánál a kivándorló ne essék olyanok kezébe, akik kizsákmányolhatnák tapasztalatlanságát, hanem kapjon mielőbb jól fizető munkát, lépjen oly társadalmi kötelekbe, mely benne a hazafiság érzését ébren tartja; találjon ott magyar ügyvédet, magyar papot, magyar bankárt, szóval új lakóhelyén is magyar környezetnek lelket erősítő s önbizalmat gerjesztő levegőjében kereshesse boldogulását.

A bevándorlást is rendezzi a ma benyújtott törvények ketteje. Helyes intézkedés, hogy amikor csökkenteni akarjuk a saját véreink kiszivárgását, ugyanakkor gondoskodni kívánunk arról is, hogy viszont a külföldről ne áradjon hozzánk olyan elem, amely autochthon lakosságunkat a támasztott munkaverseny révén még súlyosabb gazdasági helyzetbe juttathatja s ezáltal a kivándorlásra szorítja. Sietjük a közvéleményt megnyugtanni, hogy a bevándorlás eme szabályozásának semmiféle kivételes jellege nincsen. A szabályozás egyetemes, semmiféle faji vagy felekezeti élt benne nem találhatunk. Az idegen ezental is szabad

forgalmi utat talál maga előtt hazánkban; csak ha állandóan akar hazánkban lakni, kell magát bizonyos rendszabályoknak alávetnie. Két héten belül be kell jelentenie az illető községi jegyzőjénél, hogy itt akar lakni; további két héten belül az elsőfokú rendőri hatóságnál, tehát a főszolgabírónál vagy a polgármesternél igazolnia kell utlevéllel kiállítását s ki kell mutatnia, hogy a maga és családja fenntartására a kellő anyagi eszközökkel rendelkezik. Ha e követelményeknek megfelelt s nem rovott multu, itt maradhat; további két év múltán kérheti a települési engedélyt, melyet a hatóság kiállításba helyezhet neki, de véglegesen csakis a honossággal együtt — mindössze ötévi ittlakás után — kaphatja azt meg. Látnivaló, hogy e szabályozásban semmiféle vexatio nincs. Nagyon helyes, hogy attól, aki itt akar sátrat verni, a megélhetési eszközeinek kimutatását követeljük. A jövővény ne hozza magával inségét, amely vagy koldulásra vagy büntetésekre szoríthatná. Elég liberális a törvény akkor, ha megengedi az idegének, hogy behozott munkaejével konkurrenciát csináljon a saját honpolgárainak; de már azt nem kívánhatja tőlünk senki, hogy idegen embereket akár a jöteknység útján tartsunk el, akár a saját magunk közbiztonságára szabadságunk rá az ő pauperizmusukat.

Eddig a lakhatási és települési engedélyt a községek adták meg. Ez a jogrend elégtelennek bizonyult. A községi adminisztráció nem volt sem elég erélyes, sem elég körültekintő, sem elég rendszerető e tekintetben. De ha még olyan kitiűnően vált volna be, akkor is könnyen kijátszható lett volna, mert a beszüdő idegen elem, ha nem boldogult az egyik községben, hát szerencsét próbált a másikban, a községek pedig nem tudtak az egymás dolgai felől. A főszolgabírák kezében hatékonyabb lehet az ellenőrzés, kivált a határszéli államrendőrség s az idegeneknek községenként való kötelek nyilvántartása révén.

Egy hézagát mégis mintha látnók e rendezésnek: nincs benne világosan megjelölve, mi sors vár azokra, akik már régebben idezakadtak s bármely okból a községi kötelekbe való felvételt, vagy a települési engedélyt, vagy a honosságot meg nem szerezték. Ezekről valamely átmeneti intézkedés után mégis csak kellene gondoskodni. Számuk talán

sok ezerre ruhgat. Lehetnek közöttük olyanok, akik vagyoniukat itt fektették vállalatokba, vagy ingatlanokba, akik régi honosságukat már elvesztették, akik itt gyökeret vertek s számos társadalmi erőttől beváltak. A törvényjavaslat nem mondja ki, hogy azokra nézve visszaható ereje van; de az ellenkezőt se mondja ki. Ha ezen a ponton jogbizonytalanság keletkezne, abból sok panasz, keserűség és féltreértés támadhatna, aminek jó volna idejekorán elejét venni. Végül egy őszinte szót.

Az új szabályozás kétségtelenül az északkeleti határszélen fogja leginkább súlyát éreztetni s aztán másodsorban a délkeleti határvonalon. Még színtébbben szólva: a galiciái és oláhországi zsidók beözönlését fogja az új törvény meggátolni. A törvény rendeltetése egyetemes ugyan, de hatása ilyen speciális lesz. Semmi kifogásunk ellene. Kimondjuk nyíltan, hogy amaz elemnek tömeges beszüdőse semmi szempontból nem kívánatos. A zsidó hiten élő magyar honpolgárok érdekében szempontjából sem. *Sőt ebből talán a legkevésbé.* Temérdek szégyenséget, temérdek tudatlanságot, temérdek babonát hozna magával az a saját hibáján kívül szörnyű elmaradottságban leledző elem. Két-három generáció múltán a tapasztalás szerint igenis asszimilálódik, kivétezők kulturképtelenségéből, nyelven és gondolkodásban magyarrá lesz. De a pauperizmus, amely idejűtében hozzátapad, kétségen kívül antiszociális és káros tulajdonság. Amely országban akkora az inség, hogy a bennszűlött lakosság évente tízezerrel ragad vándorbotot, ott igazán oktan dolog volna az éhenkórászok számát kívülről is szaporítani. Ez okokból megnyugvással és meglelégedéssel fogadjuk a ma benyújtott törvényjavaslatokat.

Kulisszák mögöl.

— Az indemny-vita folytatása. —

Budapest, november 5.

Kulisszák mögöl lépett ki ma Komjáthy Béla a képviselőházi porondra: — az obstrukciós kulisszák mögöl. Tegnapról virradóra kitűdőött ugyanis, hogy a függetlenségi pártban az obstrukcióra hajlók kisebbségben maradtak s e kisebbségnek Komjáthy Béla volt a látható feje. Oda-

Nem sokat habozott, félt is, hogy Fehér megelőzi és harmadnap megkérte a lányt. Az emberek nagy részét nem vezetí komolyabb ok a házasság kötésénél.

A lány első pillanatban megdöbbsent, aztan nevetett, majd himezett-hámozott, végül igen mondott.

Kevé diadalmas érzés járta át. Fehér azt mondta, hogy ez a lépés a huszadik század legnagyobb ostopasága.

— A féltékenység! — mosolygott magában Keve.

... A mézeshetek után Keve elkezdett unakozni. Egyszerre megszállta a vágy a legénykori csatangolások és azokban kedves társa, Fehér után.

Véletlenül találkozott vele az utcán.

— Mit csinálsz egész nap, Fehér?

— Hát unakozom.

— Mért nem udvarolsz? Meg kéne házasodnod.

— Udvarolok a Makláry lányának. De hát egyedül udvarolni unalmas.

Ezen nevettek.

— Hát mért nem jössz föl hozzánk, te szamar?

Es vitte is már, végképpen megfélekedve róla, hogy valamikor féltékeny volt Fehérré.

Az asszonyka úgy taláta, hogy Fehér nagyon sáppadt és bizonyára valami titkos bánata van. Es fölébredt benne az Cs asszonyi őszön, a sajnálkozási őszön, ahogy nevezní szeretném.

Az asszonyok szeretnek sajnálkozní és minden sáppadt arc mögött titkos, romantikus fájdalomt gondolni, és legjobban szeretik, ha ez eltitkolt fájdalomhoz az ő személyüknek van köze. De mind ennél legjobban szeretnek gyógyítani.

Fehér Istvánnak nem volt semmi baja, de nem volt boldog, hogy bevallja, amikor lányan és gyöngéden bántak vele; sóhajtott, bár semmi baja se volt és engedte magát vigasztalni.

Minek szőjtem tovább e fonalat, mikor tudjuk ugyanis, hogy hová vezet? Olga addig-addig akarta eltűntetni a Fehér arcának sáppadságát, amíg ő maga nem sáppadt bele . . .

S egyszer a váratlanul korábban hazatérő Keve szemébe olyan jelenet ötlött, mely a novellisták ősi nyelvén szólvá: minden kétséget kizár.

A férj beszűlten ordított föl, Fehér kiugrott az ablakon, az asszony remegve bujt a szekrény mellé. Keve torkon ragadta, a magasba emelte és úgy rázta meg a feje fölött az asszonyt, mint egy rongyot. Mire lelőkte a dívánra, az asszony halva volt.

... Az eskűdtek, polgári szívők mélyén szörnyen megbotránkozva a házasságtörő asszony gonoszságán, egyhangulag fölmentették Keve Pált.

II.

Keve Pál természetesen elhatározta, hogy többé nem nősül meg. Még természetesebb, hogy mégis megnősült.

Az emberek szeretnek nagyokat mondani, de sohasem tartják be.

Nehéz is lett volna Kevének a kimondott szavát megállania. Az asszonyok a borzasztó katasztrófa óta, mely gyilkossá tette Kevét, félt, remegő vonzóással néztek a szemébe. A banális gondolkozásnak azt mondanák: azért, mert vonzódnak az erőhöz. Van benne igazság, de a szerelemben van egy, az erőnél hatalmasab vonzó képesség. A szerelmet legjobban a halál vonzza, oly hatalmasan, mint a nap a földet. A nagy szerelmesek húzódnak az öngyilkosság eszméjéhez, az erős szeretők vágya úgy eszokolni, hogy megfojtsák vele szerelmük tárgyát. Szerelkek és meghalok, ez a két szó ékesen virit egymás mellett a szerelem szótárában. Teremtés és halál, e két óriási ellentét megdöbbsentő módon vonzza egymást.

A Keve Pál agyát nem bántották ily gondolatok, ő csak élvezte az asszonyok remegő vonzódsát. Tán nem is látta meg a lopva reája

pillantó nők szemében a meggyilkolt első asszony képét, — pedig mindégikben benne volt. Tán az igazi okát sem tudta kezdetben e nagy hatásnak. Lehet, arra gondolt: e nagy vonzás oka az, hogy megfélembesodott és kőrszakált nősvezett.

Kardos Malvin félt leginkább és vonzódot leginkább Kevéhez. Nem volt már fiatal lány, a huszontötödik esztendő teljes érettségével állott a világban. Oly félelmesnek, oly hatalmasnak, oly szépnek látta Kevét, mint még soha senkit idáig.

Keve Pált elkábította ez a szerelem és nősül vette Malvint.

A csókokban, melyeket váltottak, emésztő és reszkető tűz volt. Félelmes, nagyszerű és halálosan gyönyörűséges ölelések voltak ezek a második asszony szemében, akinek ideges és félnék lelke mindig körülöttük látta véros árnyát az első asszonynak.

Keve boldog volt, ily nagy szerelemről még csak nem is ábrándozott soha.

Az idő mulik és a szerelem lanyhul. De Malvin megmaradt hü feleségnek, nem annyira a mélységes erkölös parancsából, de félelemből. Félt Kevétől és ha a férfi ujjaira nézett, az ujjaakra, melyek megfojították az első asszonyt, — egész testében megreszketett.

Nevelte két kicsiny fiát, szolid asszony volt, csak lopva, lehunyt szempillái alól, oldalit kacsintott a szebb férfiakra, az évek szálltak fölőtte és ő hizott.

Szintazonképpen hizott Keve is, pocakot eresztett, a hivataliban elérte a főnöki méltóságot, a haja hullni kezdett és esténkint a klubba járt, ahol nagyságos urnak szőlították az alantas hivatalnokai s ahol végtelen tarok-parthiekat játszott.

Már egy esőppet sem volt félelmes Keve Pál és ezt a felesége is észrevette és észrevette azt is, hogy immár ő a negyvenedik év felé közeledik és ninos már szerelem, ninos. E gondolat az asszonyok szívében egyszerre jelenik meg a banális első, ősz hajsza fölött való sóhajjal.

benn a pártkör tüzhelyénél egész őszintén tárta fel Komjáthy szándékát is, indító okait is. A szándék az volt, hogy a Széll-kabinetet az indemnitás-javaslatnál azonnal kell beszélni. Az indító ok világos kifejtésével azonban Komjáthy Béla adósa maradt a saját párhívásainak. Ami szavaiból kihámozható motívum akad, mindössze annyi, hogy a pártközi egyezményt s az emerre ráépített 1899: XXX. t.-cikket Polónyi Géza másképpen magyarázza, mint Széll Kálmán és a paktum többi aláírói. Mi nagyon jól emlékszünk még arra az időre, mikor Polónyi Géza az indemnitás Komjáthy Bélánál nem volt ekkora hiteles. S arra az időre is nagyon jól emlékszünk, amikor mások igenis csináltak komoly viszonyok közt és tragikusnak komoly okok alapján olyan obstrukciót, amelyből Komjáthy Béla a maga részét osztatlanul nem vette ki. Hát azt kell hinnünk, hogy azóta nagyot fordult a világ sora. De már azt ne vegye fölünk zokom Komjáthy Béla, hogy ezt a látványt olyan hamarosan még nem tudtuk megszokni. Ne csodálja, ha ámulva dörzsöljük szemünket, vajjon nem káprázat-e, hogy aki egy jogtörő s ellenzéki-író kormány ellen a világért sem akart obstrukálni, ma a parlamenti forradalom szószólója ama kormányzati rendszer ellenében, mely tiszteli az egyéni jogokat s a közszabadságokat és amely az ellenzéki meggyőződések megnyilatkozásáért s szabadság-urnánál, sem a parlamentben nem akadályozza. Valamint hogy méltán ámulhatunk azon a látványon is, hogy Komjáthy Béla mostanában Polónyi Géza keblén zokogja ki honfiai keserveit. Hiszen idővel megszokjuk ezt az új konfigurációt is, de hogy első szinre meglepőnek és bizarrnak találjuk, azon Komjáthy Bélának igazán nincs mit bámulnia.

Az obstrukció tervét a függetlenségi párt, úgy látszik, elejtette. De Komjáthy Béla obstrukciót akarván, obstrukciós beszédre is készült s azt ki is kellett magából adnia. Valóban terjedelmre is, tartalomra is amolyan obstrukciós szónoklat volt ez a mai beszéd. Rettentően hosszú, rettentően széles és rettentően könnyelmű az érvanyag összeválogatásában. Maga a szónok is mozaiknak nevezte fejtegetését, beismervé ezzel, hogy amiket újsághírekkel és a legújabb röpiratokból összehordott, az elég tarkán kerül ugyan el, de semmi szerves összefüggésben nem áll egymással.

A beszéd első részében az állítólagos nemzetiségi sérelmek vesszőparipáját lovagolta. Persze megint a nála meg szokott rapszodikus modorban.

... Egy este Kevének nem volt kedve tarokkozni és hamarabb tért haza, mint rendszeren. A kert ajtón tért be. A két diákfia céltáblául állt ki egymásnak a kertben és szőlőkarókkal dobálódzott egymásra. E nemes sport a virággyakat úgy tönkretette, mintha három század lovasság galoppozott volna végig a drága ültetvényeken.

Keve káromkodott egyet és befordult a kerti szoba felé. Hát amint benéz az üvegajtón, látja közel az ablakhoz az asszonyt és a nevelő árnyát. Az asszony a húszéves nevelő vállára volt borulva.

... Keve megfordult és lehajtott fővel baktatott odébb. Szégyelte magát és végtelen undort érezett.

— Mit tegyek, mit tegyek? — dünyögte tohetetlenül.

Gondolt a válasza is, aztán eszébe jutott a két nevelő fia, meg az ő főnöki tekintélye és hogy — mit szólna a világ?

— Holnap elcsapom a nevelőt, — dörmögte öklöbe szorult kézzel és ebben találta az ügy legjobb megoldását.

... Az asszony, mintha valamit sejtett volna, hirtelen vörözött, már ágyban volt és meglátszott, hogy alszik, amikor Keve a lefekvéshez látott.

Keve is lefeküdt, de nyugtalan álma volt. Álamban megjelent előtte az első asszony, halvány arccal és kidülledt szemmel, mint akkor, amikor a nyakát fojtogatta.

A kísértet az álmodó Keve fölé hajolt és szemrehányó hangon szólt meg:

— Látod, látod Keve, ilyen az ember... Az ember nem komoly állat... Ami akkor katasztrófa volt a szemedben, az most egy kellemetlen ügy... Amiért akkor gyilkoltál, ugyanazért most — elcsapod a nevelőt... O Keve, o Keve, mily bohó is voltam én!... Mért nem vártam azzal egy pár esztendőig... Akkor nem kellett volna oly csufos halállal halnom és élnem, élhetnék a tisztas megőrzéséig?!

Felolvasott tót lapokból nemzetellenes vezérek-keket. Mintha e cikkeket a kormány vagy a szabadelvűpárt írta volna. De nem olvasta fel amaz erőyes válaszokat, amelyekkel a kormány párti sajtó a nemzetiségi támadások perfid mértszégét visszaautasította. Idézte egy röpiratnak azt az állítását, hogy a miniszterelnöki sajtóirodában nincs tót fordító, aki a pártútt lapok cikkeit a kormány számára lefordítaná. Pedig tudnia kellene, hogy ilyen fordító igenis van s hogy a magyar lapok a hivatalos sajtóirodától nap-nap után megkapják a nemzetiségi lapok minden érdekesebb cikkének fordításait; sőt tudhatná azt is, hogy a *Narodni Novine* cikkeinek ama magyar fordítása, amelyet ő maga olvasott fel ma a Házban, szintén a sajtóiroda fordító-osztályából származik. Beszélt aztán az erdélyi oláh pénztintézetekről is, hogy azok milyen hatalmasak s hogy milyen egyesül dolgoznak, hogy a tökélyűjtést milyen sikerrel végzik s működésüket milyen hévvel állítják az oláh nemzetiségi törekvések szolgálatába. De nem mutatta ki, hogy e pénztintézeti propaganda a mostani kormány alatt terjesztett volna. Aminthogy ezt nem is mutathatta ki, mert hiszen éppen az ellenkezője az igaz, tudvalevő dolog lévén, hogy az utolsó években hazafias fináncpolitikai intézmények utján sikeresen szorították vissza az oláh intézetek akciója. Felhozta aztán a Mangra-esetet is s elszőnyűködött azon, hogy ilyen gyanus multu egyént az aradi görög-keleti zsinat püspökké választhatott. Hát tehát arról a kormány, hogy a zsinat a görög-keleti egyház intézményének törvényesen biztosított autonóm jogkörében kit választ a püspöki méltóságra? A kormány csak egyet tehet: hazafias szempontból kifogásolható egyéntől megtagadhatja a korona kegyuri jóváhagyását. Azt pedig tudja Komjáthy Béla ur, hogy Mangra Vazult ezidáig ő felsége nem erősítette meg. Vádjá tehát, enyhélen szólva, korai.

Ilyen volt a nemzetiségi mozaik. Még furábbul festett a másik téma, amely mi is lehetett volna egyéb, mint ama bizonyos paktum-szegés. Ezen a ponton Komjáthy Béla voltaképp csak fonográf volt. Elberregte azt, amit Polónyi Géza mondott volt beléje. Ha Komjáthy Béla magához méltónak találja ezt a szerepet, minekünk kevés kifogásunk lehet ellene. Jó fiskális mind a kettő. Bő svádájú és agyafurt dialektikájú. De fából — mindhiába — ők se csinálhatnak vaskarikát. S az 1899: XXX. törvényekből semmiféle rabuliztika azt ki nem olvashatja, hogy a jövő év első napján Magyarországnak fel kell állítania a vámsorompókat, mivelhogy a közös autonóm vámtarifa ez év végéig nem juthat törvényerőre. Akárhogy csürte is, csavarta is magát a törvény szövegét, aztán az indokolást, aztán Hegedüs Sándornak két hivatalos jelentését, aztán Horászky-nak sepsői és Apponyinak jászberényi szavait, majd Széll Kálmánnak az ideán, újvéjkor mondott beszédét: mindig csak azt tudta kihozni, hogy egy a törvény, mint a kormány és a különféle szabadelvűpárti nyilatkozatok az új közös vámtarifát határidőhöz kötik ugyan, de éppenséggel nem ehhez a terminushoz, amelyhez Komjáthy akarná most erőnek erejével láncolni. A törvény rendelete az, hogy külföldi államokkal nem szabad új kereskedelmi szerződéseket kötésére nézve tárgyalásba bocsátkozni, amíg az új közös autonóm vámtarifa megállapításáig. Ezzel szemben Komjáthy konokul azon nyargalt, hogy a külföldi szerződések lejárta előtt kell a vámtarifának elkészülnie. Itt van az ő sarkalatos tévedése. A törvény világosan megmondja, hogy az új kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások kezdete előtt kell az új vámtarifának létre jönnie. Mi jogon cseréli fel Komjáthy ezt a terminust a régi szerződések lejárta határidejével? Hiszen láthatja az épp most kialakult helyzetből, hogy a szerződések lejárati határideje az új szerződések kialakulásának megkezdése két egymástól teljesen külön álló dolog. A régi szerződések csakugyan lejárnak az év december 31-ikén. *Lejárni lejárnak.* Amde, ha fel nem mondatnak, nem vesztik el hatályukat, hanem érvényben maradnak még egy esztendőig. Beáll tehát az az eset, hogy a szerződések lejárati határideje nemskóra elkövetkezik s még sem kell új szerződések dolgában alkudozásra lépünk. **A törvény rendelkezései szerint**

ez alkudozások kezdetének pillanatában kell az új közös autonóm vámtarifának készen lennie. A szerződések lejárati határidejéről a vámtarifával kapcsolatosan a törvény egyetlen betűt sem beszél.

Ez a szinarany igazság. Amiből világosan következik, hogy paktumszegésről szó sem lehet. Az új szerződések kialakulására csak később kerül sor s ha addig nem lesz meg az új vámtarifa, na hát akkor beáll az 1899: XXX. törvény-cikkben körülírt szankciónak az esete. A vámsorompókat az autonóm vámtarifa címén január elsején felállítani nem lehet. Ez nem áll a törvényben s ilyesmit józan észszel nem is lehet a törvénybe beleolvasni. Az obstrukciós beszéd erősen sántikált tehát. Az egyik lába a nemzetiségi bünlajstrom volt, a másik a paktum-szegés. Mind a két láb siralmasan bicegett. Komjáthy Béla ma agyonbeszélte az obstrukciót.

A képviselőház ülése november 5-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

Elnök: Kijelenti, hogy a hetedik bíráló-bizottság Bánhiday Antal elnökkel választásánál megalkult s hogy gróf Apponyi Gyulának a Ház négyheti szabadságát ad. Ezután a Házhoz érkezett kérvényeket terjeszti be az elnök, melyek közül kiemeljük a Vörös László által az állami tisztviselő kongresszusának és a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének benyújtott kérvényét, melyben a fizetésrendezés alkalmával az alaplétszám ezerhatszáz koronában való megállapítását kéri.

Széll Kálmán miniszterelnök: Beterjeszti jelentését arról a rendeletéről, melyet a kolozsai bíróságokhoz intézett a polgári peres ügyekben követendő eljárásról. A muli ülésnek vége felé íjgérletet tett, hogy a kivándorlást szabályozó törvényjavaslatot fog benyújtani. (Elnök tetszés.) Most teljesíti ezt az ígérletet s a Ház asztalára teszi az ígért törvényjavaslatot. Ezen kívül még másik négy nagyjontosságú javaslatot terjeszt be, a határszéli állami rendőrség szervezéséről, az utlevél-ügy rendezéséről, a kül-öldiek bevándorlásáról és három új csendőrkörület léltállításáról.

Szentiványi Árpád: A hatodik bíráló-bizottság nevében jelenti, hogy *Urmányos Nándor* képviselő megbízó-levelét, minthogy kiderült, hogy nem egy, de tíz választó a/niótta, a kérvényezési határidő iónntartásával igazolták.

Háydn beterjeszti a külön bíráló-bizottság jelentését a tápei választókerület képviselőküldési jogának feltűggesztéséről.

Nyergo László jegyző jelenti, hogy az interpellációs könyvben mára három interpelláció van bejegyezve: a *Zboray Miklósé, Szederkényi Nándoré* és *Nessi Pálé.*

(Az indemnitás.)

Komjáthy Béla: Ezáltal nem akarja a kormány iránti bizalmatlanságának közjogi okait fejtegetni s csupán a kormány nemzetiségi politikájával s azzal a magyarizattal akar foglalkozni, melyet a kormányelnök az 1899 évi XXX-ik törvényekről adott. Előre kijelenti hogy mivel a kormány iránt nincs bizalommal, az indemnitást nem szavazza meg.

A kormánynak nincs nemzetiségi politikája. Soha a nemzetiségek nem voltak olyan vakmerők, mint a jelenlegi kormány alatt s soha olyan adáz ostromot nem intéztek a magyar állam épülete ellen, mint ma. A nemzetiségi kérdésekben Deák Ferencet hivatkoznak, pedig Deák Ferenc volt a nemzetiségi törvény megalkotója s az ő műve volt a görög-keleti szerb és román egyházak autonómiaja. A Deák szellemében kormányzó miniszterelnök pedig még azt is megtette, hogy megerősítette *Svenus Altrótián* püspököt, aki pedig egy szót sem tud magyarul. A kormány azt is túri, hogy az új újdéki főispán szerb nyelven is elmondja beszámóját s hogy az új aradi főispán kijelentette, hogy tisztelni fogja a nemzetiségek jogait, holott Magyarországon nincsenek ilyen jogok, csak állampolgári jogok vannak. Főlpánaszolja ezután, hogy a miniszterelnöki sajtó-osztályban nincs tót fordító s hogy ilyenkorán nincs inormálva a miniszter a tót sajtó nyilatkozatairól. Pedig érdemes tudni például azt, hogy m-ként nyilatkozik a *Narodni Novini* a nyitrai főispánnak a tót vezérérifakkal való érintkezéséről. Ebből a nyilatkozatból megtudhatnánk a miniszterelnök, hogy a tótok maguk is hirdetik, hogy ő rájuk soha olyan jó idő nem járt, mint mostanában. A nemzetiségi osztályt Széll Kálmán, mielőtt kormányra jutott eltörölte a miniszteriumban csak azért, hogy nagyot üssön ezzel is a régi rendszeren.

Széll Kálmán: En üthessek? En? No majd megmondom!

Komjáthy Béla: A miniszterelnök megígérte, hogy a magánosok által kifizűtt zászlok és címerek ügyében egyetemes intézkedést fog tenni, de nem tett. A dévidéki svábok is nagyban mozogolónak s érdekes tünete a nemzetiségi mozogolónak az is, hogy Nyitra vármegye kénytelen nemzetiségi ör-bizottságokat alakítani, ami kétségkívül szükségtelen volna, ha a kormány öntudatos nemzetiségi politikát csinálna. Az oláh kultur-egylet házának iótipítási céljaira a pénz utján sorsjátékkal gyűjtötték, melynek

öt törvényjavaslat.

Budapest, november 5.

Szell Kálmán ma beváltotta egy ígértét: benyújtotta a képviselőháznak öt törvényjavaslatot, amely együtt a kivándorlási és a bevándorlási ügyét rendezi. Az egyik javaslat a kivándorlási szabályozásról, a másik külföldieknek az ország területén való lakhatásáról, a harmadik az utlevél-ügyről, a negyedik három új csendőrküldetéséről, az ötödik a határrendőrségről szól; de az öt javaslat a különböző címek alatt mind egy-egy egészes koncepció, amely egy feladatot szolgál: a ki- és bevándorlási összefüggő nagy kérdésének törvényhozás útján való szabályozását. Az öt törvényjavaslat, értesülésünk szerint, nem a belügyminisztérium kodifikációs osztályában készült, hanem az említett miniszterium államrendőrségi osztályában, melynek élén dr. Sélley Sándor miniszteri tanácsos áll.

A javaslatok lényegét a következőkben ismertetjük:

(A kivándorlási.)

A kivándorlási szabályozásról szóló törvényjavaslat mindenekelőtt meghatározza a kivándorló fogalmát, azt nevezve el törvény alkalmazásának szempontjából kivándorlóknak, aki állandó kereset céljából bizonytalan időre — külföldre távozik.

A kivándorlásra nézve hatféle korlátozást állít fel a javaslat, és pedig: a hadkötelesek csak hatósági engedéllyel; azok, akik bűnvádi eljárás alatt vannak, vagy akik ellen elogatási parancs van, egyáltalán nem vándorolhatnak ki; a kiskorúak csak atyjuk, vagy gyámjuk írásos és hatóság által hitelesített beleegyezésével, a tizenöt évesnél fiatalabbak pedig így is csak akkor vándorolhatnak ki ha megbízható, felnőtt személy kíséretében utaznak s rendelkezési helyükön elhelyezésükéről gondoskodik valaki; nem vándorolhatnak ki továbbá

azok a szülők, akik 15 éven aluli gyermeküket itthon hagyni szándékoznak, a nélkül, hogy kellő gondoskodást biztosítottak;

nem vándorolhatnak ki továbbá azok, akiknek nincs elég költésük az utra, vagy nem tehetnek meg azoknak a feltételeknek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az illető államba bevándorolhassanak;

végül tilos a kivándorlási azokra, akiknek valamely külföldi állam kormányza, vagy gyarmatosító társulat, vagy magánárszélyt igényes szállítást, vagy a szállítási költségek előlegezését ígerte.

A javaslat megköveteli, hogy minden kivándorlóknak utlevelet legyen az illető államba. A minisztérium gondoskodik arról, hogy minden kivándorló kellő tájékoztatást kaphasson annak az államnak, vagy vidéknek a viszonyairól, ahová kivándorolni szándékozik. A kormány bizonyos országba, ahol a kivándorlók egészsége, erkölöse vagy vagyona komoly veszedelemnek van kitéve, ideiglenesen meg is tilthatja a kivándorlást; továbbá bizonyos utvonalakra is szoríthatja a kivándorlást az állami felügyelet, vagy a kivándorlók érdekeinek megóvása szempontjából.

Részletesen szabályozza a javaslat a kivándorlási vállalkozók és ügynökök dolgát. Az ilyen vállalkozásokban az utlevél-ügyeket a belügyminiszter engedelmére lesz szükség. Ilyen engedelmét csak magyarázóalappal, vagy olyan külföldi honosok kaphatnak, akik Magyarország területére magyarázóalappal állítanak meghatalmazott gyanánt, s az akik a szállítással szembehelyesítő viták ügyekben a magyar törvényeknek és magyar bíróságoknak alávetik magukat. Az engedelmért való folyamodásnak 100.000 korona övadék szükséges. Az engedelem csak bizonyos országokra, ország-részekre, vagy egyes helyekre, a tengerentúlról való szállítással pedig csak bizonyos kikötőhelyekre nézve adható.

A vállalkozó díjszabályzatát a belügyminiszter hagyja jóvá. Tilos olyan hirdetések, vagy felhívásokat közzétenni, vagy szétküldeni, amelyekben egyéb is van, mint ami a menetrendre, az ellátásra és a szállítási díjra vonatkozik. A vállalkozó helyettesít is csak a belügyminiszter engedelmével állíthat. Valamint miniszteri engedelem szükséges az ügynökök alkalmazásához is. Ügynök csak a működése területén a teljes önrendelkezésével bíró lakó, kifogástalan magyar állampolgár lehet, aki övadékul 10.000 koronát köteles letenni. Az ügynöknek tilva van az engedelemben megnevezett vállalkozón kívül más részére vagy saját számlájára dolgozni, továbbá kivándorlásra csábítani ígérni, vagy a maga részére díjat szedni. Az engedelmét egy vállalkozótól, mint helyettesítőt vagy ügynökötől bármikor megvonhatja a miniszter, sőt bizonyos esetekben köteles is megvonni.

Pontosan szabályozza a javaslat a szállító-tárlakozó és a kivándorló jogviszonyát, mindenekelőtt kimondja, hogy a szállításhoz írásos szerződés szükséges, amelynek kellékeit és tartalmát a javaslat részletesen körülírja. Megszabja a javaslat a vállalkozónak a kivándorlóval szemben való kötelezettségeit, egyebek közt kimondja, hogy a szerződésben meghatározott szállítási-díj semmiesetben nem emelhető; továbbá, hogy tartozik a vállalkozó:

- a) eleendő, egészséges, tiszta ellátásról és elszállásolásról az egész uton gondoskodni, ha csak a kivándorló a szerződésben jenn nem tartotta, hogy a szárazföldi uton erről maga gondoskodik;
- ingyenes orvosi ápolásról, utközben való elhalálozás esetén eltemetésről gondoskodni;
- a) podgyaszt sérülés és elveszés esetére, a családját pedig baleset ellen a belügyminiszter által jóváhagyott díjszabályzat szerint biztosítani;
- ha az utazás a kivándorló bizonyítható hibáján kívül késedeimet, vagy megszakítást szenved, öt

a veszteglési idő alatt minden külön díj nélkül teljesen ellátni, elszállásolni s mihelyest lehet, öt és podgyaszt az rendeltetési helyre tovább szállítani.

Ha a késedelem egy hétnél tovább tart, a kivándorló a szerződéstől visszaléphet és a fizetett viteldij visszafizetését követelheti.
28. §. A szállítási díj visszatérítése abban az esetben is követelhető, ha a kivándorló, vagy öt kísértő családtagjainak valamelyike a tengeri út megkezdése előtt meghal, vagy az út megkezdésében betegség, vagy más, önhibáján kívül bekövetkezett körülmény bizonyíthatólag gátolja.

A szállítási díj tele visszakövetelhető, ha a kivándorló az utazás megkezdése előtt a szerződéstől valamely más okból lép vissza.

A vállalkozó azokat az egyéneket, akiket utlevél nélkül szállít ki, ha ezek kivándorolni nem lettek volna jogosítva, — ingyen visszazálatítani köteles.

A tengerentúli szállításnál a vállalkozó tartozik gondoskodni, hogy a hajó a tervezett utra teljesen készen, szabályszerűen berendezve, felszerelve és élelmiszerekkel ellátva legyen.

A kivándorlót szállító hajót elindulása előtt az erre rendelt hatósági közegek által a révhatóságok megvizsgálják, hogy a követelményeknek megfelelő-e? Továbbá minden ilyen hajó elindulása előtt a kivándorló és a hajószemélyzet egészségi állapotát az erre kijelölt hatósági orvos megvizsgálja.

Igen érdekes a javaslat negyedik fejezete, amely külön kivándorlási alapról gondoskodik a kivándorlók által inségben hátrahagyott családtagoknak segélyezése, a már kivándoroltoknak a külföldön való utbagaztatása, munkavál ellátása, részükre menedékhelyek létesítése, végül a hazátukba visszatérni szándékozó vagyontalanok utiköltiségeinek részben vagy egészben fedezése céljából.

Ennek az alaprak a létesítésére szolgál: az állami költésfedezésre és célra felveendő összeg; az utlevél-kiállítás díj címén beléjő összeg; a bélyeg és kiállítási költségek levonása után fennmaradó része;

a szállító vállalkozó által felvendő és az engedélykönyvban meghatározandó díjak; és a kivándorlótak pénzének kezeltével és hazaszállítását megbizánod pénzintézet által felvendő s szerződésileg megállapítandó évi jutalék.

Az alapot a belügyminiszter kezeli. A kivándorlásra vonatkozó kérdések szakszertő tárgyalása s a belügyminiszternek az ügykörben való támogatása végett kivándorlási tanács szervezetik, amelynek elnöke a belügyminiszter, akadémiztatása esetén az államtitkár, tagjai pedig a miniszterelnök egy kiküldötte, a belügyminisztérium rendőri és közegészségi főosztályának 1—1 tagja, a pénzügyi igazsáügyi, vallás- és közoktatásügyi, kereskedelemügyi, földművelési és honvédelmi minisztériumok 1—1 kiküldötte, továbbá a belügyminiszter által a kereskedelmi és iparkamarák, gazdasági egyesületek kebeléből, valamint a földmiveléssel, ipar- és kereskedelemmel foglalkozók sorából kinevezendő 10 tag.

A törvény végrehajtásának ellenőrzésére és az egész kivándorlási ügynek közvetlen felügyeletére a belügyminiszter állami tisztviselő jelleget kivándorlási biztost és mellé a szükséges képest megfelelő segédszemélyzetet alkalmazhat.

A kivándorlási biztos jogosítva van a kivándorlótak szállító hajók vizsgálatánál jelen lenni, sőt önálló vizsgálatot is teljesíteni.

A törvény rendelkezéseinek meglehetősen szigoru büntető határoaratok adnak nyomát. Ezek szerint két hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, enyhébb esetekben egy hónapig terjedhető elzárás és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a legenyhébb kibágás esetében pedig 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés sújtja azokat, akik a törvénynek részletesen felsorolt rendelkezéseit megsértik.

(A bevándorlási.)

Egy tízennyolc szakaszból álló törvényjavaslat szól a külföldieknek a magyar honora országai területén való lakhatásáról. E javaslat szerint a magyar korona országainak bármely községében tartózkodhatnak külföldiek. Ha valamely község területén külföldi ember bármily rövid időre is megszáll, úgy megérkezését, mint el-távozását köteles a szállásadó vagy megbízottja 24 óra alatt bejelenteni az illetékes hatóságnak. Ez a hatóság

Magyarországban: ki- és nagyközségekben a községi vagy körjegyző, városokban a rendőrkapitány, Horvát-Szlavonországokban: közigazgatási községokban a jegyző, városokban az elsőok rendőrhatalóság.

A jegyzők tartoznak a bejelentéseket 15 napon belül Magyarországban a főszoalabrónak, Horvát-Szlavonországokban a járási hatóságnak beértesíteni. Ha a külföldi a község területén lakni szándékozik ezt a szándékát az elsőok rendőri hatóságnak megérkezésétől számított 15 nap alatt bejelenteni, egyuttal személyazonosságát, valamint állampolgárságát igazolni s azt is kimutatni tartozik, hogy magát és családját tartásan fenntartani képes. Ugyaníly bejelentést kell tenni, ha a külföldi lakását a magyar korona országainak egy másik községébe teszi át.

A bejelentésről bizonyítványt kap, amelyet a hatósági közegek kivánatára bármikor köteles felmutatni.

Ha a külföldi lakási szándékát a megszállt idő alatt be nem jelenti, de ez a szándék a fennlörő körülményekből következtethető, az elsőok rendőri hatóság öt haladéktalanul felszoalítani köteles, hogy e szándéka felől három nap alatt nyilatkozzék. A rendőri hatóság ezután a körülményekhez képest mérlegel, vajjon lakási szándék vételezendő-e s a külföldivel szemben miy eljárás követendő.

A bejelentés nem kötelező az uralkodóház ven-

dégeire, valamint azokra, akiket a területenkívüliség joga illet meg.

Az elsőok rendőri hatóságnak a bejelentés teljesítését a számlódokban, sőt magánházakban is joga van ellenőrizni.

Az a külföldi, aki magát kellően nem igazolja, a maga és családja fenntartására szolgáló eszközöket ki nem mutatja, vagy akinek az állam területén való tartózkodása az állam érdekeire, vagy a közbiztonságra és a közrendszer nézve aggályos, az állam területéről, vagy bizonyos részéből az elsőok rendőri hatóság által bármikor kiutasítható, esetleg kényszer útján is eltávolítható.

A bejelentést elmulasztó szállásadó, valamint a külföldi is, aki a szükséges adatokat nem mondja be, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, aki pedig hamis adatokat mond be, 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és egy hónapig terjedhető elzárással büntető.

Az a külföldi, aki lakási szándékát a megszállt idő alatt be nem jelenti, vagy hozzáintézet felszoalításra a megszállt idő alatt nem nyilatkozik, 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntető.

Elsőok rendőri hatóság által értendőek: Magyarországban: ki- és nagyközségekben a főszoalabrón; városokban a rendőrkapitány; Budapestben a székeslővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya, továbbá a székeslővárosi m. kir. államrendőrség főoldnyosztálya.

Horvát-Szlavonországokban az elsőok politikai hatóság.

Az a külföldi, aki igazolja, hogy hogy lakási szándékát a rendőri hatóságnak bejelentse és hogy két év óta állandón az ország területén lakik, az állampolgárnak nézve fennlörő feltételek mellett települési engedélyért folyamodhatik.

A községi kötelekbe való felvétel azonban csak a honosítási hozzájárulásának feltétele mellett szeresheti meg és a község a felvételét neki, ha már az országban öt évig lakott, kiállításba helyezheti, illetve a honosítás esetére megadhatja.

Sem települési engedély nem adható, sem a községi kötelekbe való felvétel kiállításba nem helyezhető annak a külföldinek, aki e törvény rendelkezéseinek nem tett eleget.

A törvény intézkedései nem érintik azokat a törvénybe becikkelyezett államszerződéseket, melyek megállapodásokat tartalmaznak azokra a felteletekre nézve, amelyek mellett a szerződő külföldi államok polgárai a magyar korona országai területén tartózkodhatnak és telelelűhetnek.

(Utleveály.)

Az utlevélyről szóló törvényjavaslat kimondja, hogy a magyar korona országainak területén való tartózkodáshoz és utazáshoz, valamint az állam határán való átkeléshez utlevél rendszert nem szükséges.

Felhatalmazza azonban a javaslat a kormányt, hogy háború esetén, vagy ha az állam vagy valamely részének biztossága, vagy valamely állam-m szemben a viszonyosság megkivánja, az utlevél-kötelezettséget az állam egész területére, vagy bizonyos részére, illetőleg a határszélre vagy ennek valamely részére ideiglenesen elrendelhesse, ugyiszint hogy az utlevelet valamely külföldi államba való utazáshoz köteleződe tegye, avagy az állam határán való átkeléshez a fegyveres erő kötelekébe tartozó egynek részére utlevelet kiadását egyáltalában be-zúntesse.

Nem kaphatnak utlevelet azok, akiket a külföldre való utazásban a véderőrendvényen alapuló kötelezettségek korlátoz; továbbá

akik büntető ítélet hatálya vagy bünvizsgálat alatt állanak, vagy pedig valamely büntet vagy vétség előkövetésének alapos gyanújával vannak terhelve; végül kivándorlási céljából azok, akik ebben a törvény által korlátoza vannak.

Kiskorúak, gyámság és gondnokság alatt állók részére csak törvényes képviselőjük beleegyezésével állítható ki utlevél.

Utleveály kiállítására jogosultak: Magyarországban: vármegyében s rendezett tanácsu városban az alispán; törvényhatósági joggal felruházott városban a rendőrkapitány; a budapesti székeslővárosi m. kir. államrendőrség hatósága alá tartozó területen a főkapitány; Fiumében és kerületében a kir. kormányzó. Horvát-Szlavonországokban: az országos kormánynak közvetlen alárendelt városokban a rendőri hatóság főnöke; a többi városokban és községekben az alispán. E hatóságok véghatározatai ellen Magyarországban a belügyminiszterhez, Horvát-Szlavonországokban a bánhoz van letelezendőnek helye.

Az utlevél kiállítására az a hatóság illetékes, melynek területén a folyamodó rendes laklylyal bír; ha pedig külföldön lakik, az a hatóság, melynek területén utolsó rendes laklylye volt; vagy ha a magyar korona országai területén egyáltalában nem lakott, az a hatóság, melynek területén községi illetőséggel bír.

Az öt felsége személye körülí miniszter, továbbá a költügyi képviseltelek megbízott hatóságok, valóóság konzuli hivatalok, az önálló konzulatások és azok a tiszteletbeli konzulatások, melyeknek valóóság tiszviselő van alkalmazva, szintén jogosultak külföldön tartózkodó magyar állampolgárok részére — aggrálytalan esetekben — utlevelet kiállítani és meghoszabbitsani.

A javaslat ezután részletesen leírja az utleveak alakí kellékeit; rendelkezik az utleveak érvényességének ideéről, amely rendszertint egy év, kivételes esetekben legfeljebb három év; továbbá az utleveak kiállításáért járó díjakról és a kibágások büntetéséről.

(Határrendőrség.)

Uj intézményt léteit a határrendőrségről szóló törvényjavaslat.

A határrendőrség feladata:

a) a határon átkelőket figyelemmel kísérése, a határ mentén felmerülő, államrendszert szempontból fontosabb mozzanatokról és eseményekről tájékoztató jellegű és az észleleteknek az illetékes hatósággal való közlése;

b) a külföldiek ellenőrzésére vonatkozó szabályok végrehajtása;

c) a kémkedés megakadályozása, esetleg a kémeknek letartóztatása;

d) személyek és tárgyak ellen a szomszéd állam lakói részéről jöhető erőszkok támadás megállítására, különösen pedig katonai védművek, az ország határainak megjelölésére szolgáló határjelek, jelzők, katonai vagy polgári hatóság által felállított földmérési jelek megörökítésének, megsemmisítésének, vagy megváltoztatásának megakadályozása és feljelentése;

e) kitiltott, rendőrileg kifogás alá eső és magukat igazolni nem tudó gyanús egyéneknek a belépésben való megakadályozása;

f) nyomasztó, vagy valamely büntetendő cselekménnyel gyanúsított s a törvények vagy a fennálló szabályok értelmében előzetesen letartóztatható egyéneknek a határszélén való letartóztatása;

g) a határszélén letartóztatott s a tolonczabírók rendelkezési alá eső egyének eloncolása, külföldről érkező toloncok átvétele és tovább indítása;

h) fegyverek, löszerek és hadiszerek ki- vagy bevitele ellenőrzése, valamint tilalom esetén ilyenek és más tárgyak kivételének és behozatalának megakadályozása;

i) hadköteles egyének kiszökésének megakadályozása;

j) nöcsempészt megállítás;

k) a határszélin vasúti és gőzhajóállomásokon az államrendőrségi és közbiztonsági teendők ellátása, s a közegészségsügyi szabályok betartásának ellenőrzése;

l) határszélén levő szállodák, vendéglők, kocsmák, kávéházak és egyéb nyitvaeső helyek ellenőrzése;

m) azon utólevél vizsgálat, hoi utólevél-közlétség áll fenn, az utólevelek vizsgálata, határátelkési igazolványok kiállítása;

n) az utólevél-szabályok áthágása, tilos visszatérés, nöcsempészt, a külföldiek bejelentésére s lakhatására vonatkozó szabályok megszegése által okozott kivágások eseteiben első fokozaton való rendőri büntető bíróság;

o) a csempészt megakadályozásában való közreműködés és az erre hivatott közegek támogatása.

A határrendőrség hatósága közvetlen a határszélén levő összes közökekre és városokra, valamint a határszél közökeire fekvő s a külfölddel élénk összeköttetésben álló közökekre és városokra terjed ki.

A határrendőrség a határszélin rendőrkapitányosokból áll, amelyeknek számát, működési területét és székhelyét a belügyminiszter rendeletileg állapítja meg.

Az egyes határszélin rendőrkapitányosok élen egy-egy határszélin rendőrkapitány áll, aki alá kello tiszt személyzet, biztonsági közegek és szolgák vannak rendelve.

Egyes jelentéktelenebb határszélin pontokon a határrendőrségi teendők részbeni ellátásával a belügyminiszter által más állami vagy törvényhatósági és közöke közegek is megbízták akik e feladatuk tekintetében az illetékes határszélin rendőrkapitányoknak lesznek alárendelve.

(Három uj csendőkerület.)

A ma benyújtott ötödik törvényjavaslat a mostani hat csendőkerület mellé három uj kerületet állít fel, amelyeknek székhelyei: Nagyszombat (VII. kerület), Debreczen (VIII. kerület) és Szombathely (IX. kerület).

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, november 5.

Megemlékeztünk a Kossuth-párt tegnapi értekezletéről, melynek igazi jelentőségét a hivatalosan kiadott kommuniké nem jelezte, inkább homályba burkolta. A *Neues Pester Journal* most rendkívül érdekes részleteket közöl az értekezletről s ezek a részletek nyilvánvalóvá teszik, hogy bár a párt ifjabb elemei módfelett tülekedtek, mégis győzött a józan megfontoltság s a többség az obstrukcióhoz nem volt kapható. Így tehát nem is lesz obstrukció, (bár Komjáthy Béla a t. Ház mai ülésén a távbeszélés legendás remekléssel igazolta, hogy lehetne obstrukció) ellenben a párt beható kritika alá veszi az egész kormányzati rendszert s e célból a vitát ezen a héten kihuzza.

A tegnapi értekezlet lefolyásáról a részleteket itt adjuk:

Kossuth Ferenc üdvözölte a nagy számmal megjelent párttagokat s lelkükre kötötte, hogy tekintettel a súlyos politikai helyzetre, tegyék komoly megfontoltsá tárgyává a párt állásfoglalását. Nagy óvatosságra van szükség, nygmond, ha a párt állásfoglalásának következményeiért a felelősségei is viselni akarjuk. Megnyugtatóan szolgálhat talán, hogy az országgyűlés feloszlásától nem kell tartani. Fontolóra kell azonban venni, hogy mi és ki következik Széll Kálmán után? Talán Lukács László, aki Bécs szolgálatában áll, vagy Darányi, akitől bizonyos reakcionárius alüroket elvitálni nem lehet? (Mozgás.) Felszólítja a párt tagjait, hogy fontolja meg újból a legutóbbi konferencia ama határozatát, mely a könyörtelen harcot mondta ki. Hiszen kétségtelen, hogy a civilista állásmelése, az unjonclótás szaporítása s az 1899:

XXX. törvényeikk különös értelmezése ujabb súlyos terheket ró az ország lakosságára, de fölmerül az a kérdés, hogy vajjon alkalmas időpont-e az a kormány ellen indítandó könyörtelen harcra? Bármint határozson a párt, ő alárendeli magát a határozatnak, de mint a párt vezérének kötelessége, hogy a közvélemény ítélőével szemben minzadt megemlíse, amit a pártnak illik megfontolnia, mielőtt állást foglal.

Lukács Gyula mindenben osztrakozik az elnök feljegyzéséhez. Ő is óva int az obstrukció fegyvertől, mert s pártnak a többi ellenzék támogatása hiányában nincs garanciája a siker iránt, faskó esetén tehát aligha tudná a választók előtt eljárását igazolni. (Elmentmondások.)

Komjáthy Béla homlokegyenest ellenkező nézeten van. A pártnak végre határozott állásfoglalásra kell magat eltökélnie. A forró kása körül való folytonos kerülgetés leszerezi a pártot, melynek pedig ma önmagában is elegendő az ereje, hogy sikerrel vehesse fel a harcot a kormány ellen. A Széll-kabinetnel szemben a legelősebben kell eljárni. A kormányelnök megszege az 1899-ben létrejött politikai paktumot. Ennek a kabinetnek el kell tűnnie az föld színről. Szabad-e a pártnak segédkeznie abban, hogy az országra ujabb és óriási terhek sulyosodjanak? Egyetlen kormány sem volt mersze a civilista főlemelésével kiirukolni. Ennek a kormányának már fogantatása is bün volt. A lethargiának végét kell vetni s erre a mai idő a legalkalmasabb. Ha mindenki megteszi kötelességét, a siker nem maradhat el. (Viharos tetszés.)

Justh Gyula óva int minden elhamarkodástól. Ő csak barátja az éles parlamenti harcomdornak s politikai multja elegendő bizonyíték, hogy nem szokása kormányoknak szívessegeket tenni. Minden parlamenti haro jogosult, még egy tulnyomó többséggel szemben is, ha ez törvényesen eszközöknek köszönheti létrejöttét. Így jogosult volt Bánffyval szemben, aki pártját pénzzel és hallatlan választási visszaélésekkel toborozta össze. De a mai kormány tisztességes választásokat csinált s ebből a szempontból a legeskefélyebb gáncs sem illetéti. Akkor is támogatni minden harcot a kormány ellen, ha ez például Magyarországnak Ausztriához való viszonyában tenné rosszabbá a helyzetet. De meg kell engednie, hogy jöllehet ma az 1899: XXX. törvényeikk értelmezése kérdésessé vált, mégis igen sok politikusi valja azt a fellogást, hogy e törvény által a vámközösségnek egyoldalu fenntartása 1907-ig állandósították, hacsak Ausztria a viszonosságot meg nem sértil. Aztán nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az ország rendkívül nyomott gazdasági helyzetben szenved. Talán javulna ez a helyzet, ha most szitjuk a gazdasági háboruság tüzeit? A kormány beruházásokat helyezt kiállításba, a tisztviselők fizetésit javítását várják. Mindezek kockára jut, ha más kormánytak egyengetjük az utat. A pártnak van elég alkalmja, hogy erejét a kormányra éreztesse; a civilista, a véderőjavaslat elég módot nyujt, hogy a kormány helyzetét megnehezítsük, csak egy kis türelemre van tehát szükség s a pártnak lesz módja benne, hogy a teljes diadal reményével szálljon sikra a kormánytal szemben. (Tetszés.)

Bakonyi Samu Komjáthy álláspontján van. A könyörtelen harc embere. Stigmatizálni kell a kormányt.

Rátky László is a késégyim menő haro mellett van. A kormány nem érdemel kiméletet; arra való jogát az 1899: XXX. törvényeikk értelmezésével eljászolta.

Komjáthy Béla újból sürgött, hogy maradjon meg a párt multkori határozata mellett.

Tóth János kötelességének tartja, hogy fölvilágosításokkal szolgáljon a paktum-tárgyalásokról. Elmondja, hogy milyen benyomása volt neki a tárgyalások során a kiegyezés rendezéséről.

Még Papp Elek pártolta Komjáthy Béla javaslatát, de már akkor nagy voit a türelmetlenség s a közbeszólásokból az világott ki, hogy Kubik Béla, Visontai Soma, Mezőszi Béla és Polczner Jenő Justh Gyula nézetén van, mig Fichler Győző és Csudovszky Lajos Komjáthy támogatja. A türelmetlenség e stádiumában Kossuth Ferenc végre berekesztette a vitát s akkor a párt többsége ellogadia a már ismert határozati javaslatot, hogy a szélsőbal erélyesen hangsúlyozni fogja bizalmatlanságát. Tehát győzött a józan álláspont.

KÜLFÖLD

Osztrák-magyar konzulátus Mitrovicában. Az *Agramer Zeitung* budapesti hire szerint a közös kormány Konstantinápolyban lépéseket fog tenni a végeit, hogy Mitrovicában osztrák-magyar konzulátust létesítsenek. Azok a tapasztalatok, amelyeket Oroszország szerzett ezen a téren, nem riasztják vissza Ausztria-Magyarországot olyan

terv kivételétől, amelyet a magyar és az osztrák kereskedelmi érdekek, de különösen a boszniai vasutak közöben álló kitépítése sürgősen megkövetel. A konzulátus természetesen főleg gazdasági célokat fog szolgálni. Egyszer már tervezték a konzulátus létesítését, amikor meg szó sem volt arról, hogy Oroszország Mitrovicában konzulátust szervez.

Chamberlain Délafrikában. Fokföld minisztereinek táviratot küldött Chamberlain gyarmati miniszternek, amelyben örmét fejezi ki tervezett dél-afrikai látogatása felöl s annak az óhajnak ad kifejezést, hogy a gyarmat vezetőket üdvözölhesse. Chamberlain azt választotta, hogy szívesen fogadja a gyarmat meghívását és reméli, hogy két hetet fog tölthetni Fokföldön, amelyet utóljára fog meglátogatni felesége társaságában.

A vöröstengeri kalózkok. Az olaszok Midját, a tengeri kalózkok buvóhelyét összebombázták, mint ezt már jelentettük. Ez erősebb rendszabályhoz azért folyamodtak, mert a törökök nem tartották meg a kalózkok kiadására szabott határidőt. Az olaszok partra szállítottak egy csapatkülönívenyt, amely a kalózkokat, akik állítólag a török helyi hatóságok őrzete alatt állottak, erőszakosan a hajóra vitte.

A venezuelai forradalom vége. Ha igaz a Carracasból jövő hír, akkor a venezuelai forradalomnak vége van s Matos akciója hiábavaló volt. Egy carracasi távirat szerint a kormány döntö győzelemről ad hírt, amelyvel a fölkelőket San-Mano mellett erős hadállásukból kiverték. Mendoza, Matos, Roland Crespo, Torres és mások haderejét szétkergették. A fölkelők felbomlott serege vasárnap este átment Villa de Curán. Carracasban diadalünnepet rendeztek. A venezuelai hivatalos lap egy jelentése is a kormányról *La Victoria* mellett arattott nagy győzelemről szól. A jelentés szerint a kormány megsemmisítette a fölkelők seregét, amely most Guario felé menekül. Riera tábornok állítólag elesett.

Luegerék győzelme.

Budapest, november 5.

Az alsó-ausztriai tartománygyűlési választásoknak ma volt a döntő napjuk, amely a szabad-elvűségért még lekésedő férfiak teljes leveretésével végződött. Harmincegy mandátumra szavazhatott 251.348 választó és e mandátumokból Bécs város egy maga huszonegyet osztogatott; négy képviselőt a kereskedelmi kamara választott; a többi mandátum Alsó-Ausztria városi kerületeire esik. A bécsi választások iránt mutatkozott természetesen a legnagyobb érdeklődés, — a kamara most is megválasztotta a maga liberális jelöltjeit — és különösen az I. kerületben óriási agitációt fejttettek ki Luegerék, hogy e kerület hat mandátumát, amelyért eddig hiába küzdöttek, a liberalisoktól elhódítsák. A keresztény-szocialisták elérték céljukat és Bécs városában, amely egykor a konkordátum bukásának tapsolt, most már háborítlanul végezhetik a kalandorok romboló mesterségüket. Bécs Cityje, az I. kerület, a liberalizmusnak e régi mentősvára is elveszett és diadalmasan bevonult oda a tobzódo antisemiták. Luegerék híveit a vidéki kerületekben lezajlott választások kedvező eredményei batorították föl és természetesen nagy segítségükre volt az, hogy a hatalmukba kerített városában ezer meg ezer választó fosztatott meg szavazójogától, még a listák meghamisításával is. A kormány az utolsó pillanatban tett valamit e vakmerő játék ellensúlyozására, de többet tenni nem mert, attól félve, hogy a parlamentben magára vonja Luegerék haragját.

Bécs városán nagy gyalázat esett a mai választások eredményével, amely most már az alsó-ausztriai tartománygyűlést is kiszolgáltatta az erőszakosságának és sötétségnek.

Bécs, november 5.

Bécsben az összes kerületekben keresztény-szocialista jelölteket választottak meg, többnyire nagy többséggel, a Favoriten kivételével, ahol pótválasztás lesz Prohászka keresztény-szocialista és Adler szocialdemokrata közti. A Belváros (6 mandátum) először választott keresztény szocialistákat a tartománygyűlésbe. A megválasztottak közt van Lueger polgármester, Strobach és Neumayer alpolgármesterek és Liechtenstein herceg. A többi alsó-ausztriai városi kerületekben két keresztény-szocialistát, egy német haladópartit, öt német néppartit, egy szo-

oiádemokratát és egy pártkonkivült választottak meg. Három pótválasztás lesz, kettő keresztény-szocialista és német néppárti jelöltek közt és egy a német haladó pártiak és a német néppárt közt. A keresztény-szocialisták Bécsben 6 mandátumot hódítottak a német haladó pártiaktól, a többi városi kerületben, a pótválasztásokat figyelmen kívül hagyva, négy mandátumot vesztek. A német haladó pártiak összesen hét mandátumot vesztek, a szociáldemokraták egyet nyertek Floridsdoriban és Favoritenben, amely eddig az övök, pótválasztás alá kerülnek. A német néppárt bírtokállapota változatlan. A bécsi kereskedelmi kamara úgy mint eddig, négy német haladó párti választott.

Bécs, november 5.

A keresztény-szocialisták a mai 21 választás közül 20 kerületben győztek. Favoritenben a keresztény-szocialista jelölt és dr. Adler szociáldemokrata közt pótválasztás lesz. A választók legnagyobb része megszavazott. A Lipótvárosban a választók 92 százaléka megjelent az urnánál és sehol sem maradt a szavazók száma a 70 százalékon alul. A vidéki mandátumok közül a keresztény-szocialisták négyet vesztek. A keresztény-szocialisták ezek szerint 47 mandátummal, a kompromisszum alapján pedig a nagybirtokosokéval együtt 49 mandátum felett fognak rendelkezni. Az ellenzék 29 szavazattal lesz képviselve. A Belvárosban a keresztény-szocialisták többsége alig volt ezer szavazat, ellenben a Lipótvárosban és Brigittenauban Luegert 3700 szótöbbséggel választották meg.

Az amerikai választás.

Budapest, november 5.

Az amerikai választás szombat nagy nyilvános tüntetésekkel és gyűlésekkel zárult le. New-York olyan volt, mint egy hangyaboly. Fáklyásmenetek vonultak végig az utcákon zenekarokkal s állást foglaltak a nagyobb tereken, hol politikusi szónokok ontották svádájukat. A roppant látma dacára sokkal kevesebb kihágás történt, mint más ív alkalmakkor szokás. Tegnapelőttré (hétfő) csak néhány gyűlés volt összehívva s a párhivatalnokok és kortések a tulajdonképpeni választási aktus utolsó munkáját végezték s szedték össze a szavazatokat. Rood hadügyi államtitkár kijelentette, hogy Rooseveltt komolyan akarja a tarifareformot és a törzstörök megszorítását, de a tarifareformot illetőleg nem kötelezheti magát semmiféle határidőre. A kormányának az a szándéka, hogy előbb a törzstörvényt vizsgálja keresztül. A demokraták *New York Journal* szerint a demokraták husz szótöbbségük lesz a képviselőházban, ugyanannyi többséget remélnék a republikánus *Tribune* és *Commercial Advertiser*, természetesen a republikánus párt javára. A *Herald* pártatlan számítás után azt hiszi, hogy a republikánusoknak lesz ugyan többségük, de legfőképpen öt-hat.

Különben pedig a tegnapi esti nap — mint font említettük — meglehetősen nyugodtan folyt le New-Yorkban. Csak a kilencedik kerületben történtek kihágások s tartóztatták le néhány embert, akiket Devery volt rendőrökön pénzrel és ingyenesorával tömött. Tegnapra nagy csapat rendőrt állítottak a választási iroda elé a rend fenntartása végett. A választás eredménye nagyjában már ismeretes Európában, a pontos eredmény azonban csak holnap-holnapután fog közrejutni.

Az összes államokból érkező választási hírek eddig a demokraták némi erősödésére vallanak. A kongresszusi választás eredménye még nem állapítható meg, de a republikánus párt többsége, úgy látszik, biztosítva van.

A *Times*nak jelentik Newyorkból: A választók közömbössége után, amelyet a választó-kampány folyamán mutattak, ma mindenki meglepett a választóknak a szavazásnál való óriás részvétele. A választók tíz százaléka már az első órában közvetlenül a választó-helyiség megnyitása után szavazott. Ebben a pillanatban nem tartják lehetetlennek a demokraták győzelmét, ami a vámtarifák revízióját jelentené, ennélfogva Európára nézve rendkívül fontos volna. A republikánusoknak az alsóházban most negyven szavazat többségük van. A mostani választáson igen érdekes utjások hoztak be. A választók szavazó-géppel szavaznak; a választó megnyomja a szavazó-gép gombját s bementja szavazatát, amelyet a gép felvesz s bármely pillanatban elmond. Egy újság tegnap este az eddigi eredményt óriási kiábrítótt ballonokon hirdette, amelyek harminc mérföld távolságban is láthatók voltak.

Washington, november 5.

A ma reggelig beérkezett jelentések szerint a kongresszusi választásokon megválasztottak 196 köztársasági, 176 demokrata és 3 függőlen jelölt. Sok államban az új törvényhozó-testületek szétterítései választanak a washingtoni kongresszusba, de ezek a választások aligha fogják megindítani a szenátus republikánus többségét.

New-York, november 5.

New-York állam kormányzója újra Odellt, a republikánusok jelöltjét választották meg 11.604 szavazattal többséggel. New-York államban a kongresszusi választásokon a demokraták több mandátumot nyertek. Az utolsó kimutatások szerint a republikánusoknak megbizható többségük van.

(Nagy szerencsétlenség.)

New-York, november 5.

Tegnap este a Madison Square Gardenben, ahol nagy néptömeg gyűlt össze, nagymennyiségű tűzijátékanyag felrobbant. A tűzijátékanyagot *Herst* újságkiadó halmozta fel a demokrata párt választási győzelmének örömeire. A robbanás 12 embert egészen szétlépett, 82-öt súlyosan megsebesített. Sok ember a tolongásban sérült meg.

New-York, november 5.

A *Madison Square* közelében történt robbanásról a következő részleteket jelentik: A tűzijátéknál számos mozsarat használtak, melyek súlyos bombákkal voltak töltve. Midőn a mozsarak első sorát meggyújtották, egy mozsár eldőlt és egy bombát belelőtt a legsűrűbb embertömegbe. E bomba felrobbanása számos nézőt a földre lökték. Az első sor többi mozsára is eldőlték és meggyulladtak, miközben a lövedékek sűrűn hullottak a tömegbe. Hasonló baleset történt a mozsarak második és harmadik soránál. Rettenetes pánik keletkezett. Sok ember a földre zuhant. Számosan életüket veszítették, amennyiben a bombák szétroncsolták őket vagy a tömeg agyontaposta.

HIREK

Budapest, november 5

— BUDAPESTI NAPLO. Október 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Gróf Apponyi Lajos udvarnagya visszaérkezett Budapestre.

— A trónörökös bebűlé. Bécsből jelentik, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg tegnap este ebédet adott, amelyre több tábornok és törzstiszt volt hivatalos.

— A hercegprímás egy jeruzsálemi kápolnának. *Vaszary* Kólos hercegprímás a jeruzsálemi osztrák és magyar vendégház kápolnája részére két emléktáblát ajándékozott. Az egyik emléktáblán a magyar címer, a másikon pedig latin írással van, amelynek fordítása ez:

— Azoknak a hívőknek jámbor emlékezetűl, akik a legrégebb időktől kezdve a mai napig *Mária királyi*ságának, Magyarországának földjét elhagyták, hogy háborus célokból, vagy hitünk legszentebb helyeinek tisztelőre a Szentföldre zárandóknak.

— Fejedelmi nász. Bécsi tudósítónk jelentik telefonon, hogy a király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta *Mária Terézia* főhercegnoszt, *Erzsébet* főhercegnőnek, *Liechtenstein* Alajos herceg menyasszonyának anyját. Holnap délután egy órakor a völgyényt és atyját, *Liechtenstein* Alfréd herceget fogja kihallgatáson fogadni a király. A hivatalos eljegyzés november 8-án esz a laxenburgi kastélyban.

— *Hódossy Imre* üdvözlése. *Hódossy* Imre országgyűlési képviselőt mai névnapja alkalmából a képviselőház tagjai ma délelőtt a Házban, pártkülönbőség nélkül, egy közös iven üdvözölték. Az érdemes képviselőt ma este a szabadelpártpártban is a párt tagjai melegen megratulálták.

— A görög királyné balesete. Athéni jelentések szerint a görög királyné élete a napokban nagy veszedelmekben forgott, amelyből némi ijedség árán szerencsésen megmenekült. A királyné ugyanis szolgálattevő kamarás és *Christophoros királyi herceg* kíséretében a székesegyház felé sétált, mikor egyikben azoknak a szük sikátoroknak, amelyekben alig van hely a kocsiközlekedésre, egy lovasúti kocsi jött gyorsan lefelé. A királyné és kísérei a nagy szél miatt nem halották a hátuk mögött jövő kocsi dübörgését s miután a kocsi nem adott trombitajelt, a királyné kicsi hirtelen, hogy a kerekék alá nem kerül. Szerencsére a járókelők közül néhányan még idejékorán megragadták a lovak gyeplőjét és megállásra kényszerítették őket. A királyné szíves szavakkal mondott köszönetet megmentőinek és folytatta útját kísérelével a székesegyház felé.

— *Kurz Vilmos* ünneplése. A ferencvárosi polgárság legközelebb ünnepelni fogja a kerület érdemes plébánosát, *Kurz Vilmost*, aki az idén kapta meg az apati méltóságot. A népszerű plébánosnak a polgárság művészi kivitelű pasztorbottal jog kedvezkedni.

— A levél-titok. A levél-titok szentsége ellen eddig csak azok vétettek, akik előtt titka lehetett az embernek. A bécsi járásbírósg tegnap ítélete óta azonban a nő is megsértheti a férj levél-titkát. Igaz, hogy ez a nő, akiről most szó van s akit *Meisl Rózának* hívnak, valóféltelen volt az urával. Ez az egy körülmény menti a bírót, mert a házasetel bensősége és intim jellege ugyancsak nagy vereséget jegyezhetne föl a maga számára, ha a férj nem vonhatná föl a felesége leveleit s a feleség bünt követne el, ha a férje leveleit kibontja. Oregapánk idejében nem vették ezt a dolgot olyan nagyon szigorúan s nem lehetetlen, hogy a házasetel kötelekeinek meglazulásával kerekedett ki az a fogalom, hogy a házasetarsak bünt követnek el, ha egymás leveleit fölbotják. A józlethez legfőbb annyi köze van ennek az egész kérdésnek, amennyire a levél fölbotásában kíváncsiság nyilvánul meg, de ez a kíváncsiság vagy akár bizalmatlanság nem olyan rossz házasetarsak közt, mint amilyen rossz az, ha egymás elől titkokat takargatnak. A levél-titok védői közt ezen a téren bizonyosan többségben lesznek az olyanok, akiknek van mit titkolniok házasetarsuk előtt; ezekért azonban nem érdemes erkölcsi szabályt alkotni, mert nyilvánvaló, hogy erkölcsi szabályuk romlottságából és erköleletlenségéből indul ki. A bécsi eset egyébként nagyon érdekes. Azzal valóidalt *Meisl Rózát*, hogy nemcsak kibontotta a férje címére érkezett levelet, hanem másolatot készítve róla az eredeti levelet visszatartotta s csak a másolatot küldte be férjének. Az asszony azzal védekezett, hogy a levélben személyt érintő aljas rágalmak voltak. A bíróság ezt a védelmet részben el is fogadta s az asszonyt nem azért büntötte meg husz koronára, mert megsértette a levél-titkot, hanem azért, mert visszatartotta férje leveleit.

— Az egyetemi tanárok fizetésemelése. Ma délelőtt tíz órakor az egyetemi tanács dr. *Kéty Károly* rektor vezetésével memorandumot adott át *Lukács László* pénzügyminiszternek amelyben az egyetemi tanárok és az egyetemi tisztviselők fizetésének javítását kéri. Holnap *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszternek is hasonló tartalmu memorandumot ad át a tanács.

— *Lándzsa helyett karabély*. Egy pétevári telegramm jelenti, hogy a cár ukázott bocsátott ki, amelyben elrendeli, hogy a kozákok lándzsáját karabélyokkal cseréljék föl. Eleinte az egész lovasságot lándzsával akarták ellátni, de a kísérletek kedvezőtlenül ütöttek ki. Erre a cár az összes magasabb rangu parancsnokokat véleményadásra szólította fel. Ezeknek hatvan percentje a lándzsa mellett foglalt állást, mire a cár egy külön bizottság elé terjesztette a kérdést. Mielőtt azonban ez a bizottság döntött volna a lándzsakérdésben, a cár kiadta a lándzsa eltörléséről szóló ukázát.

— *A zsák-ruha*. A zsák-ruha, melybe a német asszonyok az utóbbi időben minden áron el akarják rejteni bájait, úgy látszik nem olyan diadalmas, mint ahogy a kezdeményező *gouvernant-szellemek* hitték. Bécsben legalább teljes vereséget szenvedett a reform-ruha. A bécsi szecesszióban ma délelőtt volt a vernissage s a kiállítás vezetősége abban akart attrakciókat találni, hogy tervbe vette egy reform-ruhakorzó rendezését. A terv fényesen bukott meg, a kibocsátott főhívásoknak mindössze az lett az eredménye, hogy öt vagy hat hölgy jelent meg a reform-ruhákban.

— *Földrendés Horvátországban*. Mint *Zágrábból* jelentik, ott tegnap este 11 óra 29 perckor hűlámosság éreztek, amely mindössze négy másodperccel tartott és északrafel felől délnyugatra felé húzódtok. A jelenség helyi természetű volt, épp úgy, mint az október 24-iki földrendés, de gyöngébb volt ennél. Azonkívül még a következő jelentések érkeztek a földrendésről: A mai földrendés meglehetősen nagy kiterjedésű volt. Megérezték *Stubicában*, *Szajszki-Maryaban*, *Zabokban* — az utóbbi helyen nagyon erős volt és rövid időközökben egész éjjel tartott, — továbbá *Szamoborban*, *Gradeceban*, *Pregradában*, *Dugoszlobban*, *Nagy-Goricában* és *Fiumában*. A krapinai és jászak meteorológiai állomások azt jelentik, hogy ott nem volt földrendés, ellenben *Szalecban*, *Vocsiban* (Szlovénia) és *Salzében* erős volt a földrendés. Különösen erős volt azonban a földrendés *Csucecsjében*, ahol a templomban leesett a föltárról a kereszt és a gyertyatartó. *Csucecsjében* éjjel 1 és fél 2 óra között ismételtén éreztek a földrendést. — *Banjaluában* tegnap este háromnegyed 7 órakor éreztek a földrendést. A lökéssek iránya délről északra tartott. Hat másodperccel alatt a földrendés egyre erősödött s a földalatti morajlás sem szűnt el azalatt. A lakosság rémülten menekült az utóára. A város környékén és a szomszédos községekben is éreztek napközben földrendést.

— *Haláloszás*. Dr. *Moskovics* Jakob, Kassa tisztifőorvosa, egy köztisztviselőt és szeretőjét állott lerfú, aki a város társadalmi életében előkelő szerepet vitt, e hónap 3-án meghalt. Ma délután temették óriási részvét mellett.

— A százmillió korona elfogyott. Azaz hogy nem fogott el teljesen. Szép summa áll még rendelkezésre belőle. Nem egészen négyezer forint. Ez a summa a jövő esztendőre maradt olyan közmunkák költségeinek fedezésére, amelyek nem ismernek halasztást. (Égy kisebb szerű istállót éppen föl lehet építeni ennyi pénzzel.) Ami pedig egyéb lényegesebb része a százmillió kölcsönvett koronának, azt részben kiadták már, részben pedig előirányozták azon a bizottsági ülésen, amelyet a kölcsönvétel gondnokai ma tartottak meg fölfolytatlagosan. A múltkori ülést tudniillik abba kellett hagyni, mert rongyos hat milliárd koronáról kérdésre volt az a végre is lényeges kérdés, hogy van-e vagy nincs? A főszámvérvő azt mondta, hogy a hatmillió rendelkezésre áll, a gazdasági tanácsos ur ezzel szemben ugy beszélt a hatmillióról mint valami ócska nadrágról. Mi az, csekélyiség! — A bizottság urai megbotránkoztak kissé azon az önkénykedő, galans számtani művelten, amiben eltűnik hat milliárd korona, ma azonban már a napnál világosabban kiszült, hogy nem négy, hanem tíz milliárd korona az, ami fölött a bizottság rendelkezhet. Ezzel szemben persze rögtön konstátálták azt is, hogy a hivataloknak ez a pénz nem elég. Három milliárd többlet kérének. Megindult tehát a törlés nagy munkája. A hat éltévdt milliárd koronának különben az a története, hogy egyes közmunkákat, amelyek a régebbi programban benne voltak, az ügyosztály nem mutatta ki az új követeléseknél, neha azokról a közgyűlés még nem határozott. A bizottság mindjárt először azok közül a közmunkák közül törölte, amelyeket az ügyosztály nem mutatott ki az új követelések között. Törölte az óbudai főgyűjtő-osztonna 980.000 koronás tételét. Nagy törmel fogott a bizottság az iskolaépítések törléséhez is. Törölte a IX. kerületi felsőkereskedelmi iskola (300.000), a VI. kerületi felsőkereskedelmi iskola (300.000), a II. kerületi külső területen tervezett iskola (30.000), a kapás-utcai (20.000), a Zichy-utcai (50.000), az erdeltői (60.000), a dob-utcai (100.000), a kén-utcai (100.000) elemi iskolákat, a VII. kerületi polgári iskola (100.000), a VIII. kerületi polgári leányiskola 100.000 korona költségét. Az ügyosztály összesen 2.800.000 koronát kért iskolaépítésre, illetőleg telekvásárlásra, amelyből a bizottság 1.160.000 koronát törölte. Törölte még a központi vásárosonak kibővítésére kért 1.400.000 és a tabáni vásárosonra kért 800.000 koronát, továbbá a Dunapart építési költségéből 258.407 koronát. Összesen 4.598.407 koronát törölte a bizottság, viszont a költségűhíd berendezésére fölött 1.020.000 koronát s a lóvágóhíd építésére 50.000 koronát. A bizottság tehát 3.528.407 koronával redukálta az előirányzatot s így a százmilliós kölcsönből összesen 7888 korona maradt. Ezzel aszerény összeggel nézünk a jövődnök egyvezetett előre nem látott kiadásai elé. Az ilyen előre nem látott kiadás pedig nem sok egy olyan város adminisztrációjában, ahol például a mai helyzetet se látták előre.

— Kaland a vásárosonkban. Egy uriaszony, egy nagy részvénységi igazgatójának felesége alaposan megbánta azt, hogy a napokban maga akarta elvégezni bevásárlását a Hold-utcai vásárosonkban. Mintán bevásárolta azt, amire szüksége volt, háta mögött a szakácsnőjével, aki a kosarat vitte mögötte, ki akart menni a csarnokból. Utközben azonban pár fiatal vidéki leányt látott a köláks között. Látáztott rájuk, hogy inkább csak nézők itt a vásárában, valami falujokbeli asszonnyal jöttek föl. Erre az uriaszonnyak eszébe jutott az, hogy a testvére *Kis-cseléd* keres a gyermekei mellé. Gondolta, hogy: hátha megmenthetné a gondtól és a cupringerek kezes értékű kiszolgálásától, s mert az egyik leány megtetszett neki, szóba állott velük. A lányok kijelentették, hogy csakugyan azért jöttek be Budapestre, hogy szolgáltatot keressenek s nagyban örültek a nagyságának, amikor rájuk rivált a csarnok egy bajonettes nemtom micsodája, hogy: — itt nem szabad csoportosulni. — A megtámadott uriaszony (a bajonettes legény tudniillik nagyon ordított) elhülve fordult az érees ur felé s megmagyarázni igyekezett neki azt, hogy miért állott meg. Utját vágtá azonban ennek a vásárosonk alkalmazottja arval, hogy: — magához nem beszéltem. Maga itt ne cupringerkedjék... Az asszony erre kiment s a lányok utána. Nem akarták elszalasztani a szegények az alkalmat arra, hogy legalább egyikük szolgálatba jusson és pedig ilyen direkt módon, nem cselédszertzők révén. A kapu előtt beszélgették hát tovább, mikor utánuk ment az utcára a csarnoki ember s rájuk kiabált, hogy: le a járdáról. Az utca közepén tárgyaltanak. — Ez a száraz lény, a konkvezencia pedig az, amit le kell vonni belőle, hogy az asszonyok jól teszik, ha férfi-kisérő nélkül még csibe-vásárlásra se indulnak el. A hivatalnok urak, az intelligensebb elem jól látott szobákban húzódtak meg s a publikumot kiszolgáltatták a szabadjárta hagyott személyzet durva neveltelenségének. Ha a tisztviselő urak is fáradságot vevnek maguknak arra, hogy

egy-egy óráét előlegelegjenek a vásárában, talán nem történhetnék meg olyan vérlázító komisszáé, hogy uriaszonnyokat inzultáljanak — a főváros közegét. Figyelmébe ajánljuk ezt az esetet a vásárosonkhoz igazgatóságának, amely különben figyelemmel lehetett volna arra eddig is, hogy hogyan bálnak a mi pénzünköl megépített kupolák alatt a mi publikumunkkal. Ez is oda tartoznék a köteleességei közé. — Ha kivánostak arra, hogy ki az a hülyg, aki panaszosképpen lép fel ebben a pár sorban és pedig az egész efféle pokró durvaságnak kiszolgáltatót publikum nevében, szivesen megmondjuk a nevét, de persze vigyázunk arra is, hogy aztán elégetélt kapjon.

— Borzalmis hit. *Beszédről* táviratozzák e szinte hihetetlenül hangzó hírt: *Nagy-Zorlezen* özeveg *Főpa József*né házát kövekkel dobálták és a tettest nem tudták megfogni. Az özevegnek *Miklós* nevű fia azt hitte, hogy elhunyt atyja jön a sírjából és ő dobálja a követet. A fiu kiásta erre atyját a sírből, egy kilométernyire elhurcolta onnan és a holttestet elégette.

— Tömeges kérvények. A képviselők háznagyai hivatalához utóbbi időben annyi folyamodvány érkezett szolgái állásokért, hogy a háznagy hivatal szükségességnek látja figyelmeztetni a pályázókat, hogy a szolgál állások mind be vannak töltve, tehát a folyamodásnak semmi eredménye sem lehet. Együttal figyelmezteti azokat, akik már eddig folyamodtak, hogy beadványaikat a képviselőház háznagy hivatalában átvethetik.

— Házasság. *Fadgyas* Nándor államvasuti tisztviselő és vidéki író október 23-án tartotta esküvőjét az erzsébetvárosi plébánia-templomban *Pathy* János postai- és táviró-tisztviselő leányával, *Mancikával*.

Roth Lajos, az Aradi Széchenyi Gőzma om részvénytársaság pénztárnoka eljegyezte *Tenner* Sárika kisasszonyt, *Tenner* Ignác, az Aradi Széchenyi Gőzmalom részvénytársaság vezérigazgatójának leányát.

— Tizezer koronás család. Furfangos család történt a minap a főváros szomszédságában lévő Szent-Endrén. Az odaváló takarékpénztárhoz beállított egy nő s azt mondta, hogy *Dutkiewicz* Tamásné, Budapest, az Akácia-utca 28. számú ház tulajdonosné s házára tizezer korona kölcsönt kért. Tulajdonjogát telekkönyvi kivonatokkal igazolta. A takarékpénztár igazgatósága tárgyalás alá vette a kölcsönt s meggyőződött róla, hogy az Akácia-utca 28. számú házon csak kisebb terhar van s a többi terhet rendszeres törlesztették. Föltűnt azonban, hogy a budapesti háztulajdonos, akinek anyagi viszonyai így elég rendezettek voltak, miért megy Szent-Endrére kölcsönt és az igazgatóság megtagadta először a kölcsönt.

Ekkor *Dutkiewicz* adókönyvesekével igazolta pontos és rendszeres fizetését, mire aztán a kölcsönt mégis megszavazták, a váltóbitel bekebelezésének föltételével. *Dr. Fadgyas* Péter, a takarékpénztár ügyésze bonyolította le a kölcsönügyletet. *Ő, Dutkiewicz* és két azonossági tanu megjelent *Zimányi* budai közjegyzőnél s ott a két tanu újra igazolta *Dutkiewicz* személyazonosságát. Így az asszony felvehette a tizezer koronát a takarékpénztárnál, amely ekkor kérte a kölcsönvett összeg bekebelezését az Akácia-utca 28. számú házára. A törvényszék elrendelte a bekebelezést s erről végzésileg értesítette a feleket. Ekkor derült ki csak a furfangos család. Rövid kútalás után rájöttek, hogy a telekkönyvi törlések, melyek az Akácia-utca 28. számú ház tehermentesítésére vonatkoztak, egytől-egyig hamisak és hamisított törlési nyilatkozatok alapján történtek, melyeket a tettesek *Halász* József hitelező nevében állítottak ki. A törlések megtörténtek csak az említett kisebb terhar maradt a házon s így a kölcsön folyósítható lett. Kiderült az is, hogy ifjabb *Dutkiewicz* Tamásné, akinek nevében a kölcsönt fölvetették, jogos tulajdonosa az Akácia-utca 28. számú háznak s az ő nevében a csalást *Stefkovic* Józsefné, születelt *Horánszki* Paula követte el, *Lönig* István elespott telekkönyvi hivatalnok segítségével. *Dr. Fadgyas* János, a bank ügyésze erre lejelentést tett a fővárosi rendőrségnek, amely *Bécsi* Béla rendőrkapitányt bízta meg a nyomozással. *Stefkovic*né ekkorra már megszökött az Árboc-utca 4. szám alatti lakására. *Bécsi* azonban büntársint is kinyomozta és ezek közül a családnyát: *Horánszky* Sámuelné szül. *Misk* Katalint és *Tóth* Gyula 28 éves volt telekkönyvi hivatalnok letartóztatta. *Horánszky*né tudott a leánya csalásáról, sőt pénzt is kapott tőle: egy nyolcszáz koronáról szóló betéti könyvet és 500 korona készpénzt találtak nála. *Tóth* Gyula hamisította azokat az okiratokat, amelyek a telekkönyvi kivonathoz kellettek. *Stefkovic*nének egy *König* István nevű büntárs, aki a másik személyazonossági tanu volt, szintén megszökött. *König* volt különben az értelmi szerzője az egész csalásnak. Tegnap este *Tatán* az otáni rendőrség *König* Istvánt letartóztatta s a kiküldött detektívek ma a fővárosba hozták. *Stefkovic* Józsefné, aki 27 éves és egy vasuti hivatalnok felesége, a detektívek ma délután Budapesten kinyomozták és letartóztatták. Az ügyben a vizsgálatot még folytatja a rendőrség.

— A testi fenyték. Minden államok katonaságánál gyakorlatban van ma is a testi fenyték. Felnőtt embereket, akiket arra oktatnak ki, hogy bizonyos, a polgári önértéket messze meghaladó önértéket hordják a mundért, lepofozzák, fölgróssák, hogy izmosodjék az érzérete. Persze szöllának ez ellen a bánásmód ellen mindenfélét paragrafusok, de jogosan kérdezheti magában a káplár, hogy hogyan adhat ki rendeleteket a pofozás ellen az a fórum, amely törvényes büntetésnek elismeri például a kikötést. Ennek a fejezetéjére állított logikának a következtése az, hogy minden szigorú és még szigorubb törvények és rendeletek dacára pofozni, rugdosni fogják a legénységet mindaddig, míg meg nem történik az a ma még esodaszamba menő áttalulás, hogy már a káplár is fölismeri a pof rettelens lealzó mivoltát. Ettől persze nagyon messze vagyunk még — s ezért hiába való az a rendelet is, amit — mint Párisból írják — Franciaország hadügy-minisztere kiadott a testi fenyték eltörlése dolgában. Elyben eltörik a pofot s a gyakorlatban csattogni fog ezután is a káplár tenyere a legény arcán. Mindenfelé s persze a francia kaszányakban is.

— Új kormányozható léghajó. Egy párisi telegram jeleníti, hogy tegnap megtörtént a próbátelállás Juillet léghajóval, amelynek egészen új találmányu és negyven lóerőt reprezentáló könnyű motorja van. Az új léghajó csavarjai tetszés szerint beállíthatók. A tegnapi kísérletnél a léggömb még kötéllel szállt fel, de a kísérlet olyan jól sikerült, hogy Juillet, ha az idő holnap kedvező lesz, megkíséرتi a Moissonból Párisba való szabad repülést is.

— Boulaine bankár szökeése. Boulaine bankár szökeése felett nem tud napirendre térni a párisi közvélemény. A bankár a rendőrség hanyagsága miatt szökött meg, de a rendőrség ügyességének köszönhető, hogy hamarosan meg is került. Most persze már jobban vigyázókat réa. Ez azonban nem jelenti azt, hogy csillapodott volna a felháborodás, amit a szökeés keltett. A bankár dolgával s ezzel kapcsolatban persze a rendőrséggel is foglalkozni fog a parlament is. *Berry* szocialista képviselő kijelentette, hogy meginterpellálja a szökeés dolgában a miniszterelnököt és az igazságügyminisztert is.

— Öngyilkos szerelmes. Korneuburgban ma egy *Reiner* Margit nevű leány, aki reménytelenül szeretett egy hadnagyot, öngyilkosságot követett el a tisztnek lakásán. Haldokolva vitték a kórházba a boldogtalan leányt.

— Eltűnt vőlegény. *Bécsben* ma a rendőrség egy *Scholek* Ferenc nevű 29 éves vasuti hivatalnok után kutat, akinek ma kellett volna esküvőjét megülnie egy jómódú fiatal leánnyal. Közvetlenül az esküvő előtt a vőlegény fivére levelet kapott, amelyben *Scholek* Ferenc értesítette, hogy nem tartja meg esküvőjét.

— Izraelita istentisztelet. A pesti izraelita hitközség dohánnyalca templomában a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 4 órakor kezdődik.

— Összeomlott házak. *Brüsszelből* jelentik, hogy *Forestben*, Brüsszel közelében két épületeiben lévő ház összeomlott. Nyolc munkás a romok alá került s ezek közül ötöt már halva hozták ki a romok alól. Attól félnek, hogy a többi három munkás is odaveszett.

— Budapest — a világ legjobb bevásárlási forrása. Bár Magyarország az ipar terén jóval Ausztria mögött áll, mégis vannak cikkeak, amelyek tekintetében Magyarország, nevezetesen Budapest bátran versenyez kelhet az egész világgal. Ez cikkeak közé tartozik a szörmeáru is, amelyet, mint értesülünk, a külöld, különösen Bécs Budapestről vásárol. Ez örvendetes jelenség a budapesti gyártmányok kitünőségében rejlik, ami közül főképp a Koch-testvérek budapesti cég (Károly-kört 26.) nagy érdemeket szerzett. A Koch-testvérek szörmeáruja ma már oly kedvező hírnevű örvendetek, hogy azokat ma már minden külöldi gyártmánynál jobban keresik és e mellett azok oly olcsók, a minőről azelőtt még nem is álmodhattak.

— Morfműrmegőzés. Ma a déli órákban a mentők a Vörösmarty-utca 12. számú házból egy morfummal megmérgezett férfit vitték be a Rókuskórházba. Az illető eszméletben állapotban fekszik s így kihallgatni nem lehet. A Vörösmarty-utcában senki sem ismeri s a rendőrség most nyomozza, hogy ki a megmérgezett ember.

— Vidéki hírek. *Lovrinban* *Fedl* Erzsébet hatvanhárom éves özevegasszony a lámpát peritoleummal akarván megöltetni, hatéves unokáját égő gyertyával állította melléje. A lámpa explodált és mindketten a szenvedett súlyos égési sebeiben pár óra múlva meghaltak. — *Köporuban* báró *Popper* birtokán nagy tűz támadt, mely a gazdasági épületeket és nagy takarmánykészletet elpusztított. A kár 80.000 korona. — *Vág-Besztercén* szintén volt tűz, melynek három esőr a takarmánykészlettel együtt áldozatul esett. Itt a kár 6000 korona. — *Tolnai* Márton nevű rutkai vasuti mozdonyvezető-lánúú az oberbergi állomáson az induló gépre akart felhágni, a lóposon azonban megcsuszott és a mozdony kerekéi alá került. A kerekek egyik lábát lemészélték, a másikat pedig

előtérték. A súlyosan sebesült flatalembert kórházba vitték.

(x) **Kávé-, tea- és rum-különlegességek** legolcsóbban kaphatók Fratelli Deisinger-cégnél Budapesten, Ferenccs-tere, királyi bérpalota. Raktárak Fiume, Triest.

(x) **Szép tiszta, úde arabőr érhető el** a világhírű Püdes-jéle Margit-Crème által. Eltávolít szeploft, pattanást, redőket stb. Nagy tégely 2 K., kicsi 1 K. Kapható minden gyógyszerárban.

(x) **Ostállysorsjáték.** A legtöbb főnyereményt osztállysorsjegyeken eddig bebizonyítottak a Nemzeti Pártvédelmi Részvénytársaságnál. (Budapesti Haas-palota) nyerték. A nevezett intézetet hol a nyereményeket bármily összegben lejárta előtt is jutalmakéntesen ki fizetik, mint a legmegbízhatóbb beszerzési forrást ajánlhatjuk az osztállysorsjegyet vásárló közönségnek.

FŐVÁROS

(*) **A főváros közgyűlése.** Amint előrelátható volt, a főváros közgyűlése ma szóba került a közmunkatanácsnak az az önkényes eljárása, hogy a polgárság óhaját figyelembe kívül hagyva, a Zergutca helyett a *Karipfentín*-utát nevezte el az elhunyt Horváth Nándorról. Simoncsics Béla interpellált e tárgyban a városatyák általános helyeslése mellett és intézkedést kért a közmunkatanács határozatának megsemmisítésére végett, már azért is, mert az 1700 közül *Karipfentín* Ferenc a régi Pestnek nagy jövevény volt, aki egész vagyonát közöskölni hagyta. *Matucha* Alajos helyettes polgármester kijelenti, hogy az erről szóló átirat a közmunkák tanácsától eddig a fővárosokhoz még nem érkezett, de ha megérkezik is, gondoskodni fog róla, hogy a vonatkozó határozat végre ne hajtsák. A holnapi tanácsülésből sürgős átirat megy a közmunkák tanácsához, olyan értelemben, hogy a Zergutca *nevezék el Horváthy nevéről.* (Általános helyeslés.)

A közmunkatanács és a főváros közt ekként új konfliktus van és remélhető, hogy a belügyminiszter ezáltal is a főváros álláspontja mellett fog dönteni. Még három interpelláció volt, melyek a farkasrúti temetői vasut megnyitását, a Gellérthegy szabályozását és a marhavásártéri vásárpazartházai közlekedésre való vételét sürgetik meg. Aztán átteretett a közgyűlés a napirendre. Ennek során elhatározták, hogy az *alpok és alapítványok* pénzeiből 800.000 koronát olyan 4% százalékos adómentes záloglevelekbe tessenek, amelyek árpapénzek elhelyezésére alkalmasak s amelyek átvételéi ára a névétéket meg nem haladja. Elfogadta a közgyűlés *Boross* Somának regebevetett azt az indítványát, hogy a székesfőváros kölcsönkötvényeit, bánatpénzűl, vagy biztosítékul, mindig a névététkben fogadják el. A *köenti vasútvonal-társaság* azt kérte, hogy engedje meg a főváros hatósága a vonalban való homok-szállítást. A közgyűlés nagy többséggel (72 szoval 81 ellen) fölhatalmazta a tanácsot, hogy az ilyen alkalmi szállításokra a hozzájárulását megadhassa. Elfogadta hosszabb vita után a *köztiszteletű úr szabályrendeletét* és a tanácsnak azt a javaslatát, amely az egészségügyi lapok beszűntetését feltérjesztésben kéri a belügyminiszteről. Fölbeszések és nyugdíjügyek előlézése után a három órahosszat tartott közgyűlést véget ért.

SZINHÁZ, ZENE

** **Filharmonia.** Ma este tartotta meg a *Filharmonia* Társaság ebben a szezonban második hangversenyét. Örömmel tapasztaljuk, hogy közönségünkben mindinkább kifejlődik a zenei élvezetek iránt való hajlandóság: az *Operaházban* sürűn megelt padsorok előtt kerülnek színe még olyan dalművek is, amelyekhez azelőtt csak szabadjegyűvel lehetett beoslogatni néhány elszánt embert, — a meginduló hangversenyszemlére pedig kedvező jelek kell tekintetünk, hogy a filharmonikusok mai estéjére már napok előtt kelt el az utolsó jegy. Igaz, hogy a műsor ezáltal tetszetős és éppenséggel nem nehezen élvezhető számaival az átlagos közönség izlésére számított. Csodálatosan szép látványt nyújtott a közönség, amely derék filharmonikusaink hangverseny dobogója előtt összejött; együtt láttuk zenekedvelőink eljött csodaszép asszonyokat és a politikai és társadalmi élet számos elsőlétségeit. A műsor első száma Weber: *Ünnepi nyitány* volt; fölhangzott, mint valami rég nem hallott szüveglet a romantika messzi eltűnt birodalmából. Híába edeztette meg idegeinket a modern zenei szenzációk kábító illata, — mégis csak melegséget érzünk a szívünk táján, ha a kék virág egyszerű szemével ránk tekint. Elvégre szívében hordja a romantikus mindenki, aki gyerekkorában mesélni hallott a nagyanyjától. És az *Ünnepi nyitány* utjongása olyan Biedermeier-kabát alól tör ki, amely alatt igazán, mindörökké igazi poéta-szív dobog. Jó az ilyen-mit és: rovenni napjainkban, amikor bizonyos áram-

latok számárnak tartanak mindenkit, aki Strauss Richárd óta nem kezdett új időszaklálást. — Az eset egyetlen újdonsága *Seemdes:* (első) *norvég rapazodíája* volt, egy kurta zenekari mű, amelynek előadása alig tart öt perocig. Az embernek szinte fáj, hogy olyan rövid ideig tart ez a szerelotremelő ismeretség. Mintha valami norvég ifalusi ifrónet vonna el szemünk előtt a zengő akkordokban; naiv, egyszerűen népies motívumok, amelyek a komponista modern instrumentális eszermesterkedő búvészével szorított csillogó foglatba. Az északi irodalom hatása annyira ájtárt bennünket, hogy különböző predispozícióval élvezük a zenemű erősen nemzeti jellegét. *Sveeden,* akár csak *Gries,* nem dalol nekünk ismeretlen országról. — *Goldmark:* *Falusi lakodalmot* című szimfoniája, régi ismerősünk, a:í már vagy három év óta nem köszöntött be házukba, pedig megjelenése mindenha gyönyörűséget okoz. A hervadhatlan műreket abból az országból való, a honnan a kikelet jó. Az est vendége *Kraus* Ernő, porosz királyi udvari operanékes volt, akit tavaly a *Lipótvárosi Kassini* egy estélyén hallhatott először a budapesti közönség. A kitűnő tenorista a tavaszi dalt énekelte *A walkír*ből, majd Walter versenydalát a *Nürnbergi mesterdalnokok*közl. Ez a diadalmos hőstenorhang tele van lírai érzelmességgel, meg hősi erővel és szinte elkábit terjedelmével és tömörségével, — előadása pedig a Wagner-stil mintája. Fájdalmas gyönyörűséget élvez a budapesti ember, ha ilyen kaliberű tenoristát csak öt perocig hallgathat; mintha kíhezetti embernek egy pillanatra ablakon keresztül jó meleg pecsenyét és puha kalácsot mutatnának. — Végül pedig felhívom a birkózás és a gladiatori játékok kedvelőinek figyelmét a Vigadó ruháiban lezajló tömeges versenyekre. Szébb kék föltekát sehol se lehet kapni. (G-ly).

** **Plantas és Mollère.** A *Nemzeti Színházban*, holnap, estűrtökön *Plantas* vigjátéka, *A bőgre* kerül színe ugyanabban az alakjában, amelyben a színház ez év júniusában bemutatta — az idő és hely egységével fogva egy elővonásban; vele együtt adják Mollère *Fősvényét.* A *Plantas-vigjáték* szereposztása a következő:

Euclyot — *Gál*, Negadurát — *Molnár*, Enomiát — *Helcsé*, Lyonidest — *Pályi*, Staphilát — *Vizvári*, Congriot *Rózahegyi* játsza. A *Fősvényen* Harpagon — *Gabányi*, Cleante — *Dessó*, Elize — *Nagy Ibolya*, Valère — *Horváth*, Marianna — *Cs. Ászeghy* Irma, Fruzina — *Györgyné*, Jakab mester — *Rózahegyi.*

** **Novell Budapest.** Ermete *Novell* a jövő tavaszon ismét külföldi művészkörra indul. Körútját Párisban kezdi meg, ahonnan a Keletre indul s Törökország, Görögország, Románia és Bulgária nagyobb városaiban fog vendégszerpelni. E körútja alkalmából *Novell* Budapestet is újra felkeresi.

** **Niobe.** Teljes díszlettel, jelmezzel és világiással ma délelőt tartották meg a Népszínház pénteki premierjének, *Pástor* Árpád és *Stoll* Károly darabjának házi főpróbáját. Különös érdeklődésre tarthat számot az első felvonásban a szobor-csoportozat ébredése, melyet klasszikus minták után rendeztek. Az új darab csak éppen kiinduló eszméjében azonos a nagyszerű és hasonló című amerikai bohózatkal, különben töle teljesen független és eredeti. A zeneszámok közül nagyhatásnak ígérkezik a *Küry Klára* magán-számain kívül a trófas öltözködési duett, amelyet *Kovács* Mihályival ad elő és a második felvonásbeli vasuti duett, amelyet *Ledöföszky* Gizella és *Szírmái* Imre énekel, továbbá a harmadikban a *Mek, mek, mek* című szabó-nóta, melynek előadóí *Küry Klára* és *Kovács* Mihály lesznek. A *Niobe* lesz a Népszínház idei szezonjának harmadik premierje s egyúttal harmadik eredeti újdonsága is. A most műsoron levő másik hazai termék, a *Casanova*, mely eddig minden alkalommal zsufolóság megtöltötte a nézőteret, a jövő héten a *Niobe*-val felváltva kerül színe.

** **Nemzeti Színház** bemutatója. A modern spanyol színpad mesterének, José *Echegaray*nak *Halalos csóná* című drámája holnapután, pénteken kerül először színe a *Nemzeti Színházban*. A darab főalakjait, Augustiast *Márkus* Emília ábrázolja. A többi főbb szerepét *Mihályfi*, *Gál*, *Dessó*, *Helcsé* Laura, *Ivánfi*, *Seacsvayné*, T. *Vizvári* M., *Horváth* játszzák. A *Halalos csóná* háromszor egymásután, pénteken, szombaton és vasárnap este kerül színe.

** **Vendég a Népszínházban.** *Zilahy*né Singhoffer Vilma asszony, ki az elmúlt szezonban a Népszínházban oly nagy sikerrel vendégszerpelt, holnap újból fellép *Béldi* Izor és *Fejér* Jenő nagyszerű operettjében, a *Katalinban*. Ez alkalommal is a címőtt játsza, mely szerepét eddig is jelentékeny sikereket aratot.

** **Goldmark új dalműve.** *Goldmark* Károly új dalműve, *Berlichingeni Götö* s hónap végén kerül bemutatóra a *M. kir. Operában*. *Goldmark* jövő héten Budapestre jön, hogy személyesen vezesse dalműve utolsó próbát.

** **Hangverseny.** *Mérő* Jolán szongoraművésznő, ki szerdán, november 19-én rendezti önálló hangversenyét a Royal-teremben, műsorát egészen magányosan fogja betölteni. Előadásra kerülnek oly művek is, melyek nálunk csak ritkán hallhatók, többek közt

Frescobaldi, Schumann és Tschaiikovsky dolgai. A teljes műsort legközelebb hozzuk. *Mérő* kissasszony budapesti hangversenye után, melyet *Méry Béla* zeneműkereskedése (Andrássy-út 12.) rendez. egyenesen Bécsbe rándul, ahol az ottani „Concordia“ író-egyesület az ő tiszteletére nagyszabású buszútsélt rendez.

** **A Vígásház bemutatója.** Pierre *Veber*nek a *Vígásházban* szombaton bemutatásra kerülő bohózatára a legnagyobb gonddal készült a *Vígásház* személye. Készen vannak az új díszletek, valamint az új jelmezek is. Pierre *Veber* darabja négyfelvonásos, a második és harmadik felvonás között azonban alig egy-két peronyi szünetet fognak tartani. Az újdonság mulatságos helyzetei és kitűnő bohózati szerepei módott nyújtanak az összes közömműködőknek, hogy egész művészeikkel keljenek harorra a sikerért.

** **Hangverseny Kaposvártól.** *Kaposvár*ról jelentik, hogy az ottani *Mária-Valéria-egyesület* e hónap harmadikán fényesen sikerült hangversenyt rendezett. Az estélyen *Szalgyiné-Bárdossy* Ilona asszony, az *Operaház* jeles tagja *Philia* áriáját és *Kozina* belépfőjét énekelte briliáns koloratúrával és bájós előadással, — majd *Mihályi* Ferencel a nagy duettet *Hamletből*. A művészműt lelkesen ünnepelelétek, úgy hogy a közönség elismerését néhány ráadásal kellett meghálálnia és pedig magyar nótákkal, amelyek frenetikus tetszést kellettek. — *Mihályi* Ferenc, az *Operaház* jeles fiatal baritonistája Eschenbach-i Wolfram dalát énekelte kifogástalan stílusban és kitűnő diszpozíciójával, majd *Valentin* nagy áriájával aratot sok tapsot. — *Ijjabb Somssich* Andor a dilettantizmuson jóval felülálló művészzel adta elő szongaron *Liszt* II. elhőgáját és a *Rienzi*-nyitányt; briliáns technikája és művészi fellogása a komoly vívmányok sorába emeli. Végül *Gergely* István olvasott fel két novellát. — A hangversenyen rendkívül előkelő közönség volt jelen, *Tallian* főispán, *Széchényi*-, *Wenckheim*-, *Inkey*-, *Hoyos*-, *Somssich*-, *Goszonyi*-családok, *Kaposvár* és *Somogymege* sok notabilitása.

** **A Pillangó-kissasszony**, mint opera. *Puccini*, a hírneves olasz zeneszerző, tudvalólag, dalművet komponált a *Pillangó-kissasszony* című angol drámból. *Puccini* elkészült a dalművel s ez június első felében, Londonban fog először színe kerülni.

** **Videki színeszet.** *Kassán*, mint odaváló levelezőnk írja, nagyon eleven a színházi szezon. Komoly drámák és vidám operetek egymást váltják fel jól perocig előadásokban. Legújabbban *Lili* került színe és a kassai lakok nagyon dicserik *Komlóssy* Emmát, a címszerep ábrázolóját dískrést és átgondolt játékkért és szép, csengő énekéért. Munka között be a társulat drámai színésznője, *Gróó* Valéria is. *Claire* szerepét játszotta a *Vasgyárosban* sikerrel.

MŰVÉSZET

□ **A téli kiállítás a Műsorokban.** Az Országos Magyar Képművészeti Társulat téli kiállítása iránt ezokatlanul nagy az érdeklődés a művészek körében. A beküldési határidő leteltéig összesen 1247 mű érkezett be a Műsorokba. A társulat fölvetéi zsűrije két teljes napi munka után összesen 564 művet utasított vissza, úgy hogy a társulat anyaga közel 700 műből fog állani. Az eddig kiszivárgott hírek szerint talán még sohasem robanták meg egy társulatot a dilettánsok és kezdő művészek az alkotásaikkal, mint ez alkalommal. A társulat rendezése már javában folyik a Műsorok összes helyiségeiben. A kiállítás megnyitása november hó 15-ére van kitűzve.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **„Kereskedelmi nyelvünk magyartalanságai“** címmel jelentek meg *Névy* Lászlónak, a budapesti kereskedelmi akadémia nemrég elhunyt igazgatójának hátrahagyott írásai, amelyeket dr. *Schack* Béla, a kereskedelmi iskolák kir. főigazgatója szedett egy kötetbe. A könyv a *Magyar Kereskedők Könyvtárának* keltős füzetje. *Névy* kiváló magyaros nyelvérzéke keményen bírálta meg a magyar kereskedői nyelv idegenszerűségeit s nagy szolgálattal tett vele mindazokat, akiknek a jó magyarság ügye fontos, nemzeti érdek. A könyv értékét nagyban emeli a *Schack* Béla, a kitűnő szakember által szerkesztett bő tárgymutató, ami csak azokra a mű gyakorlati használatosságát.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ *Cartera de Aur. Kolozsvárról* jelentik: A kolozsvári kir. ügyesség vádat emelt a *Cartera de Aur* (aranykönyv) című román nyelven megjelent mű szerzője és illetőleg szerkesztője Paocián ellen nemzetiség elleni igazgatás címén és egyúttal intézke-

désére lefoglalták az egész könyvet, illetőleg annak vaszkos első kötetét. Ebben az ügyben a kolozsvári törvényszék előtt ma volt a kifogási tárgyalás, amelynek folyamán a vádlottat lea kolozsvári ügyvéd képviselte. A törvényszék elutasította a vádlott kérését és helyt adva az ügyesség védelelének és vádindítványának, vád alá helyezési határozatot hozott. Ebben az ügyben a tárgyalás még e hó folyamán fog megtörténni a kolozsvári kir. törvényszék mint sajótörvényszék előtt.

§§ **As elpusztult Pál-képek.** A büntetőjárs-bírósgon Drill Beia bíró ma tárgyalta Veszely Ferenc művezető dögát. Veszely volt az, akinek gondatlan-sága okozta a minap a *Nemzeti Szalon* kigyuladását. Veszely azt mondta, hogy a gazdájának a kedvében akart járni azzal, hogy gyorsan végzi el a rábízott munkát és ezért sietet annyira. Beismerie, hogy a tűz a gyertyától keletkezett, amelyet ő a kezében tartott. A bíróság Veszelyt tüzveszedelem okosásáért *egy hónapi fogságra* és negyven korona pénzbüntetésre ítélte. Az elítélt, mivel külföldi, osehonosági illetőségű, továbbra is vizsgálai togságban marad. Az ügyézi megbízott a büntéles súlyosbításáért fölébezet.

§§ **Ördög Pál és társai.** A nagykováli gyilkosok ügyében ma befejezték a bizonyító eljárását. Az utolsó tanu, akit ma kihallgattak, *Béres János* kuriai bíró volt. Béresnek szílleje meg villája van Nagy-Káta határában s ennek a gazdaságnak az őrszésére *Szegedi Istvánt* fogadták föl. Hogy kellő tekintéllyel végezhesse a tiszét, revolvert adott neki. Ezt a revolvert adta *Szegedi Koleson Ördög Tóth* Pálnak. Béres kérdező vonta Szegedit, amiért a rablógyilkossal barátságot tartott, s a gyanus embert el is csapta a szolgálatából. E tanu kihallgatása után dr. *Haldas* Lajos királyi ügyész terjesztette elő az esküdttábrákhoz intézendő kérdéseket. Az ügyész mindhárom vádlottat gyilkosság és rablás büntetésében mint tettest, Ördög Pált ezenémlt mint felbujtót is kéri bűnönek kimondani. A védők is benyújtották kérdéseiket, amelyek a szándékos emberölés és halál okozó súlyos testi sértés büntetésre vonatkoznak. A kérdések végleges szövegészését a törvényszék ma délután végzi el s ezért délután nem is tart tárgyalást. A végleges szövegészett kérdéseket holnap délelőt kileno óraker hirdetik ki a tárgyaláson s azután a perbeszéd-ek kezdődnek.

§§ **Hazaáruhás miatt.** *Lipcséből* táviratozzák: A birodalmi törvényszék ma kezdte meg *Becker* wolfenbütteli kereskedelmi utazó hazaáruhási pörének a tárgyalását. A vádlott beismeri, hogy *Menier* francia állampolgárnak katonai levelezéseket és a meizi Lothringen-és Haesels-erődök színykepit kiszolgáltatta, de azt mondja, hogy csak zenyle fogadta el *Menier* ajánlatát, hogy őt mint kémét kiszolgáltassa a birodalmi kormányknak. A kettős gyujtot, amelyet *Menier* tölé kért, nem szolgáltatta ki. A törvényszék *Becker* katonai titkok eláruhása miatt három évi és hat havi *nygyháza* és tíz évi beszületésére ítélte és ki-mondotta a rendőri felügyelet megengedését.

§§ **Asszonygyilkosok.** Nizzában most tárgyalják *Vidáknak*, a hírhedt asszonygyilkosnak bűnügyét, aki két leányt meggyilkolt, kettő ellen pedig merény-letét követelt el. S épp most érkezik a híre Párisból egy rémes, asszonygyilkosságnak, amely egy fiatal, harmincéves özvegysasszony Páris kö-zelében Bourg-la-Reine-ben követelt el egy mindéddig ismeretlen tettes. A meggyilkolt asszony *Mercier* Ilona, a párisi előkelő társaság tagja, egy kapitány özvegye. Cselédségével élt saját villájában s négy gyermekét intézetekben taníttatta. A gyilkos merényletet este követelt el ellene, amikor ködös időben egyedül igyekezett a vasutállomásra közeliekköz vilájához. Másnap reggel villája előtt hol-tan találtak s ruházata és az orvosi vizsgálat is ki-derítették, hogy a gyilkosnak a rablásón kívül egyéb bűntette is volt szándéka. Érdekes, hogy mibelyt a gyilkosságnak híre ment, jelentkeztek előkelő uri nők, akik ellen nemrégiben ugyanazon a helyen kísérel-tek merényletet, de a merénylőt valami megzavarja gyilkos munkájában. Ezeknek a leírása után keresik most a gyilkost.

A Vidál-tele gyilkossági esetrel érdekesen nyí-latkozik dr. *Lacassagne*, a híres párisi tanár és tör-vényszéki orvos, aki *Vidál* elméllapotát is megvize-gálta. Szerinte a tébolylnak is van logikája. S ezért magyarázható, hogy *Vidál*, akinek szülei epileptiku-sak voltak s ő maga 16 éves korában tífuszban szen-vedett, most pedig megérződött abszintívó, rendszerit kö-vet a gyilkosságaiban, bár elméje, ha nem egészen abnormis, de nem rendes. Figyelembe veendő az is, hogy soha azelőtt a társadalmi renddel nem került összeütközésbe s most egyszerre *nygyzeros gyilkossá lett*; holott azelőtt vért sem láthatott. A társadalom, ha ilyen *Vidál-tele* embert lát, mind ért biótát kiált. Pedig nem *doszu*, hanem *elyőszög* kell a társadalom-nak. Bármit is mondjon *Lombroso*, *mnucenek észleltétt gonosztevők*. Ezek a nyomorutak löbnyvire betegek

és szerencsétlenek. Nyavalyáikból nem gyógyíthatjuk ki őket, de ha valamit elkövetnek, bezárják őket. Uj büntetőtörvény kell mindentüvé, ahol a régi szellem ellenkezik a modern természettudomány kutatásainak eredményeivel.

Az esküdttábróság, mint egy éjjeli távirat jelenti, *Vidál* haláira ítélte.

SPORT

.. A bécsi pótmeting. Holnap folytatódnak Bécsben a pótversenyek, melyeknek a versenyügy-höz semmi közkül sínos. Jelöltjeink:

- I. Lucie — Via Appia.
- II. Tullia — Miljap.
- III. Cavatina — Szemere ist.
- IV. Sany — Orgona.
- V. Pékly ist. — Maestro.
- VI. Kalauer — Tokaj.
- VII. Maisy — Szemere ist.

TÁVIRATOK

Rheims, november 5. (Havas.) *Hannotaux* Károly halálának híré nem erősítik meg. A tegnapi vasuti szerencsétlenségnél mind a két lába eltört, de remélik, hogy elkerülhetik az amputációt.

A német császár Angliában.

Berlin, november 5. *Vilmos* császár ma este 11 óraker Kieibe és onnan Angliába szándékozik utazni. A császár kíséretében van gróf *Eulenburg* főudvarnagy, *Plessen* és *Scholl* főhadsegédek, *Plüskov* szárnysegéd és dr. *Pilberg* főbírósrvos. Azonkívül báró *Senden-Bübrán*, a haditengerészeti kabinet főnöke és *Grune* szárnysegéd kíséri a császárt.

A német vámtarifa.

Köln, november 5. A konzervatívek tábora azt hangoztatja ugyan, hogy a centrum a vámtarifa-ja-vaslat tekintetében megállapodásra jutott, de ezzel szemben a *kerikaliskos* organuma, a *Kölnische Volkszeitung* közli, hogy a centrum még meg sem kezdte az egyezkedő tárgyalásokat.

A prágai főherceg.

Prága, november 5. *Ferdinánd* Károly főherceg ma délben Bécsbe utazott.

Uj német nagykövete.

Berlin, november 5. A Wolff-ügynökség jelenti: *Wedel* gróf római nagyköveteinek bécsi nagykövetség és *Monte* gróf müncheni követeinek római nagykövetségé való kinevezését megbízható forrásból megerősítik.

A délafrikai háboru után.

London, november 5. A Reuter-ügynökségnek jelenik Johannesburgból: A legiobb törvényszék döntése, mely *Kruger* proklamációját a haszonberek és a kamatok fizetésének a háboru alatt való beszünte-tése tárgyában érvénytelennek jelentette ki, sokakra nézve a romlát jelenti és nagy tüdelandásokat fog maga után vonni. A bankokat ezért felkérték, hogy a döntés rossz következményeit lehetőleg enyhítsék.

London, november 2. Chamberlain gymaui egy miniszter ma délután jelen volt az University College School-ban a délafrikai háboru szerencsés bejezése alkalmából felálló emlékmű leleplezésénél. A neki át-nyújtott leladra Dél-Afrika illetőleg a következőket válaszolta: A multat el akarjuk feledni és csak a jövőbe nézünk. Ha ily értelemben jönnek eibénk, amit kétségteleznek tartok, úgy meggyőződésem, hogy a király új délafrikai birtokai o'y jövő előtt állanak, me-yet esidőszentirig még a legszangvinikusabb jósek sem látnak előre.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, november 5. Tekintettel arra, hogy Né-metország hozzájárult a brüsszeli cukoregyezményhez s a szükséges átmeneti intézkedéseket törvény után már el is rendelte, az osztrák és a magyar repacu-ko-gyáripár központi szövetsége a pénzügyminiszte-riumhoz fordult az átmeneti rendelet enyhítése céljából.

München, november 5. Kormánykörököl jelen-tik, hogy Bajorország, jóllehet Németország a husz-szükség miatt sürgősen követeli a halázzár megszünt-tetését, de nem fogja a szövetségtanácsnak ajánlani, költönös tekintettel arra, hogy Magyarországon marha-vész van.

Bécs, november 5. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) Noha a készáruk piacán a fogyasztás szigo-rúsan tartózkodó volt, az irányzat mégis kedvezőbb lett, mert a kínálat még mindig nem növekedett. A határidőzüleiben az irányzat szilárdult. Zárlatok: buza 5, rozs 3, zab 4 fillérel emelkedett.

Költött: buza tavaszra 7,51-7,54, rozs ta-vaszra 6,76-6,77, zab tavaszra 6,57-6,59 korona.

Zárlatok: buza tavaszra 7,56, rozs tavaszra 6,79, zab tavaszra 6,64 korona.

New-York, november 5. (Tárménytozsde.) *Zárlat*.) Gyapot: New-Yorkban helyben 8,50 (8,60). Novemberre 8,16 (8,29). Februárra 8,12 (8,25). New-Orleansban helyben 7,1/2 (8,—). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 7,55 (7,45). Stand white Philadelphában 7,50 (7,40). Refined in Cases 8,85 (8,75). Credit Balances at Oil City 180,— (180,—). — *Zsir*: Western steam 11,85 (11,45). Rohe és Brothers 11,80 (11,50). — *Tengeri* irányzata szilárd. Decemberre 55,1/2 (55,—), Januárra —, (50,1/2). — Májusra 48,1/2 (48,—). Buasa irányzata szilárd. — Páros ószí helyben 76,1/2 (76,1/2). Decembebre 78,— (78,—). Márciusra —, (79,1/2). Májusra 77,1/2 (77,1/2). Jul-ra —, (—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,1/2 (1,1/2). — *Kévé*: iair Rio 7. sz. 5,1/2 (5,1/2). — Nov-re 4,95 (5,—). Februárra 5,15 (5,20). — *Liszt*: Spring Wheat clear 3-3,10 (3,—3,10). Cukor: 8,1/2 (8,1/2). — On: 26,12-26,87 (26,60-26,70). — *Rés*: 11,62-11,87 (11,62-11,87). (A zárójelben lévő számok a tegnapi áratok jelzik.)

Chicago, november 5. (Tárménytozsde.) *Zárlat*.) Buza irányzata szilárd. — Dec-re 71,1/2 (71,1/2). — Jan-ra —, (—). — *Tengeri* irányzata szilárd. — Dec-re 53,1/2 (50,1/2). — *Zsir*: Jan-ra 9,87 (9,65). Máj-ra 8,60 (9,20). — *Szalonna* short clear 9,75-10,— (9,75-10,—). — *Sertésus*: Jan-ra 15,50 (16,27). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi áratok jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Szeretek-e?

— *Radó Antal fordítása.* —

Hogy én szeretlek-e? ... S e szócska kell, Hogy írja le, szívembe' vaj' mi támad, Ha rám tekintesz, szép szemedbe' szánat, Melyből nagy érzeteknek rajja kel?

Szeretek-e? S te kérded ezt? S ha számat Ki nem nyitom, nem árulemek el? Hát sóhajom szavadra nem felel? Tekintetümből nem beszél a bánat?

Nem szól könyvüm, amely fel-felzúvrag S melyet szívem, mert egyre föl s remél, Majd visszafojtni, majd meg outni vágy?

Oh mindenem szól, s szívedet esengi, Csak ajkam nem. Ahoz, mi bennem él, E szó „szeretek” ügye volna semmi!

Alféri.

† **A német császárné mint feleség.** Egy londoni újság józsiú történetké mond el, amely nagyon kedvesen jellemzi a német császári pár között levő igazi hitvesitársi szeretetet s különösen a császárné odaadó gyöngédségét. A német császár egy sürgős elutazása előtt fölment a berlini osztrák-magyar nagykövetségre, ahol a nagykövettel valami fontos megbeszélni valója volt. A tárgyalás sokáig tartott, úgy, hogy a császárnak elutazásáig nem maradt annyi ideje, hogy a császári palotába hajtsa on és a császárnétól elbucszázzék. Vilmos császár tehát telefon-összekötést kért a palotával és a császárnét ké-relte a telefonhoz, aki azonban azt mondta neki, hogy várjon a telefonnál még egy-két pillana-tig, mert mondani akar valamit, csak lehozhatja azt, amire szüksége van. A császár várt a telefon előtt és már türelmetlenül is kezdett mikor egy vágatol udvari fogat robotgott az osztrák-magyar nagykövetség palotája elé. A lovakról csak úgy szakadt a takték. A kocsiból a császárné ugrott ki, aki felesietelt a léposókban egyenesen a nagykövetség hivatalos termei felé. Benyitott, adufutott a császárhoz, jól összelelgette és mindakét aróat megöskölte. Aztán mosolyogva oda'ordut a nagykövethez és azt mondta:

— Bocsánatot kérek az Osztrák-Magyar Monar-ohiától, de az uramtól csak el kell bucsuznom?!

Es azzal lesielett kocsijába ült és visszahajta-tolt a császári palotába.

† **Időjelz.** Washingtonban a lakosság ezentul mindig tudni fogja, hogy a nap folyamán milyen lesz az idő. A központi postaépület homlokzatán ugyanis óra van, mely ösze van kötve a csillagvizsgáló to-ronynyal és földtani állomással. Az órán mutató jelzái a szép, esős, felhős és ködös időt. Az összes ame-rikai nagy városok sietnek utánózni ez eszmében Washington. Naunk nem volna földölleges hasonló időjelző s remélhetőleg követni fogjuk mi is Washing-ton város kezdeményező példáját.

Ismeretlen párisi temető. Páris egyik igen népes negyedében, La Villetteben, van egy terület, mely 1810-ig temető volt. Ide temették éjnek idején, esendben és észrevétlenül a ragályos betegségeket és zsidókat, kik még a rendes eltemetés jogát sem élvezték azon időkben. Ezen kis területet, ahol még most is láthatók a magas füvek között mélybűsben kiemelkedő sírhantok, csak egy utca választotta el a Csillag-kocsmtól, h. XIV. Lajos idejében Matar mester a legizletesebb vadhust találta tel vendégeinek. Már akkor is kísérteties volt e környék és estéknént a legszembőlsebb madus-gurmand is okerülte Matar mester házátját. Matarnek még joga volt a házán keresztül vitt koporsók után vámot szedni, sőt később a kocsomás mestersége mellett éjszaka a sírásó jövedelmező munkálatait is maga végezte.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Jelszolgálat Hitebank 4%-os nyereségeküvényei tervszerű ötvenkettedik kisorsolása e hó 15-én délután 4 órakor íg a bank helyiségeiben megtartatni.

Közgyűlés. A Hazai általános koronatakaréképítéstart ma tartotta tisztújító közgyűlését dr. Frim Jakab előkiete alatt. Az igazgatóságba új tagokul Hartman Emil nyugalmazott honvédezés és Garai Mór nyomdatudajdonos választattak be. Előbbi lett az igazgatóság élnöke.

Vasutak bevétel. Az Osztrák-Magyar Államvasutársaság bevételé 6,437,431 korona (+ 188,182 korona). Helyreigazítási többlet június hónapról 33,833 korona. — A Déli vasutársaság bevételé 9,796,411 korona. (— 64,088 korona).

Fizetéseképtelenségek. Bésbóll jelentik, hogy Lustig, Deutsch és Társa ottani cég pénzszavarban van. A passzívák 150,000 koronára rugnak. — A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Schwarz Armin kereskedő Budapest (Kerepesi-ut 40). Simon Ferenc kereskedő Maros-Vásárhely, Palcskó Viktor rövid- és divatruka kereskedő Eperjes, Kreiner Lajos Mármarosvárt, Guttmann Albert bőrkereskedő Nagyvárad, Zivkovics és Jovicics cég Zágráb.

Szencsarak. A kontingens nyersszesz ára Budapest 86,50 korona pénzben, 87.— korona áruban. Bésben a kontingenti kesszaru 38.— korona pénzben, 83,40 korona áruban.

Sertéskonsumvásár. (A székesi-óvárosi sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) November 5-én. Főhajtás: Zsirterés, egymint 0,8 kg L rendű 850 kilogramm felüli — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehé 300 kilogramm felüli — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussertes ugymint: nehé 300 kilogramm felüli — darab,

könnű 240—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 637 darab. Előző napi maradvány 228 darab, összesen 879 darab. Eladatott 462 db. Maradvány 417 darab. A vásár irányzata közepes volt. — Kóvetkező árak jegyzeteik: Zsirterés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felüli — fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 82—88 fillér, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehé 300 kilogramm felüli 96—100 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 86—97 fillérig, fiatal könnű 220 kilogramm 80—86 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussertes: Nehé 300 kilogramm felüli — fillérig, könnű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként élósúlyban.

A budapesti gabonatozsde.

Budapest, november 5.

Kedvező hangulat mellett 40,000 métermáza buza került forgalomba szilárdan tartott, néhány tételnél 2½ fillérrel magasabb árákon. Rózsban változatlan árak maradtak. Zabban 5 fillérrel emelkedtek az árak. Tengeriben tartott volt az irányzat. Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm. 82 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 82 k. 7 K. 97½ l., 200 mm. 81½ k. 7 K. 95½ l., 200 mm. 82 k. 7 K. 95 l., 200 mm. 81½ k. 7 K. 92½ l., 1000 mm. 81 k. 7 K. 90 l., 4300 mm. 81 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 80 l., sárga, kevert, 100 mm. 81 k. 7 K. 85 l., kevert, 800 mm. 80 k. 8 K. — l., 200 mm. 80 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 l., kevert, 900 mm. 80 k. 7 K. 80 l., sárga, 600 mm. 79½ k. 7 K. 80 l., sárga. 150 mm. 78½ k. 7 K. 65 l., kevert, 200 mm. 76 k. 7 K. 60 l., sárga.

Fejérmegyei: 400 mm. 78 k. 7 K. 72½ l., 1500 mm. 78 k. 7 K. 65 l., 500 mm. 77 k. 7 K. 55 l., sárga. **Bihari:** 150 mm. 79 k. 7 K. 52½ l., 200 mm. 78½ k. 7 K. 57 l., sárga.

Pestmegyei: 500 mm. 81 k. 7 K. 90 l., 500 mm. 80½ k. 7 K. 85 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 87½ l., 100 mm. 80 k. 7 K. 85 l., 2000 mm. 80 k. 7 K. 75 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 70 l., 900 mm. 79½ k. 7 K. 75 l., 200 mm. 79½ k. 7 K. 80 l., 500 mm. 79½ k. 7 K. 72½ l., kevert, 100 mm. 79½ k. 7 K. 70 l.

Duna-Földvári: 1850 mm. 77 k. 7 K. 62½ l., **Bánági:** 4500 mm. 78 k. 7 K. 57½ l., 1000 mm. 76½ k. 7 K. 45 l.

Szent-Tamási: 2000 mm. 78 k. 7 K. 87½ l., **Bácskai:** 700 mm. 78 k. 7 K. 52½ l., üszkös, 100 mm. 77 k. 7 K. 70 l., 1400 mm. 78 k. 8 K. — l., ab Győr.

Abatási: 3250 mm. 78 k. 7 K. 76 l., ab Győr. **Sávodai:** 2900 mm. 77 k. 7 K. 67½ l., **Becskerei:** 2500 mm. 77½ k. 7 K. 65 l., **Becsei:** 2500 mm. 79 k. 7 K. 85 l., ab Győr. **Mind három hónapra.**

Rozs: 200 mm. 6 K. 47 l., **Arpa:** 700 mm. 5 K. 75 l., 100 mm. 5 K. 70 l., 100 mm. 5 K. 65 l.

Zab: 100 mm. 6 K. 65 l., 100 mm. 6 K. 60 l., 100 mm. 6 K. 55 l., 150 mm. 6 K. 45 l., 100 mm. 6 K. 48 l., 100 mm. 6 K. 42½ l., 200 mm. 6 K. 37½ l.

Tengeri: 100 mm. 6 K. 60 l., 100 mm. 6 K. 55 fillér. **Lúcerna:** 20 mm. 82.— K. ab Budapest. **Készpenzítés mellett.** A kesszaru hivatalos jegyzése a budapesti árak és értéktözsdé s-óráai szerint készpenzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 6 kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K.-10	K.-12		K.-10	K.-12
Tiszavideki	uj	46	0.—	46	7,56	7,75
„	„	47	0.—	47	7,70	7,90
„	„	78	7,40	7,60	—	—
„	„	79	7,45	7,70	—	—
Fejérmegyei	„	78	0.—	80	7,60	7,70
„	„	77	7,40	81	7,65	7,65
„	„	75	7,40	7,65	—	—
„	„	74	7,40	7,65	—	—
Pestvidéki	„	70	7,80	80	7,65	7,70
„	„	71	7,80	81	7,70	7,85
„	„	78	7,45	82	—	—
„	„	79	7,45	7,65	—	—
Bánági	„	76	7,10	80	0.—	0.—
„	„	77	7,10	81	0.—	0.—
„	„	78	7,45	7,85	—	—
„	„	79	7,50	7,60	—	—
Bácskai	„	76	7,45	80	0.—	0.—
„	„	77	7,45	7,60	—	—
„	„	78	7,60	7,65	—	—

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogramm ára	
		K.-10	K.-12
Rozs	uj	70—75	8,45 9,10
„	masodrendű	—	9,20 9,45
Arpa	„	60—64	8,45 8,48
„	ágytati való	60—64	8,58 8,58
„	sörözésre való	64—66	0.— 0.—
Zab	„	38—41	6,23 6,40
Tengeri	„	—	0.— 0.—
„	bánági	—	0.— 0.—
„	masodrendű	—	0.— 0.—
Repce	uj	—	10.— 10,50
„	káposzta	—	0.— 0.—
Kékes	„	—	5,50 6,50

A határidőszálat olyman a következő kölesek körtek:
 Októberi buza 1902. : —
 Áprilisi buza 1903. : 7,41—7,43
 Októberi rozs 1902. : —
 Áprilisi rozs 1903. : 6,47—6,48
 Októberi zab 1902. : —
 Áprilisi zab 1903. : 6,82—6,84—6,85
 Májusi tengeri 1903. : 5,69—5,70
 Augustuszi repce 1902. : —

Déli egy órákor a következő záróárak állaptották meg hivatalosan a tözsdén:
 Októberi buza 1902. : —
 Áprilisi buza 1903. : 7,44—7,45
 Októberi rozs 1902. : —
 Áprilisi rozs 1903. : 6,48—6,49
 Októberi zab 1902. : —
 Áprilisi zab 1903. : 6,83—6,84
 Májusi tengeri 1903. : 5,70—5,71
 Augustuszi repce 1902. : —

Délután fél 5 órakor zárul:
 Buza októberre 1902. : —
 Áprilisi buza 1903. : 7,44—7,46
 Októberi rozs 1902. : —
 Áprilisi rozs 1903. : 6,48—6,50
 Októberi zab 1902. : —
 Áprilisi zab 1903. : 6,84—6,86
 Májusi tengeri 1903. : 5,70—5,72

REGÉNY

ILICS IVÁN HALÁLA.

Irtá: Tolstoj Leo.

Egy izben felmászott a létrára, hogy megmagyarazza az akarátát, hogy egy ráncot izlése szerint helyreigazítson, de félrelépett s megbotlott. De az erős, ügyes ember fenntartotta magát s csak az oldalát ütötte meg az ablakfában. Kissé fájlalta, de nem sokáig. Egész idő alatt igen vidámnak s egészségesnek érezte magát. Azt irtá a feleségének: — Ugy érzem, hogy tizenöt esztendővel fiatalabb lettem.

Ugy hitte, hogy szeptemberben mindennel elkészül, de bizony egészen október közepéig is elhúzódott. No de annál káprázatosabb volt!... Ezt nemcsak 6 maga mondta, hanem mindenki, aki csak lakását látta.

Valójában pedig olyan volt, mint minden nem gazdag emberé, aki a gazdagokat utánnozni akarja s így csak éppen hasonlókká válnak. A szöveget, a fekete fa, a virág, a szőnyeg, a sötét és ragyogó bronztárgyak, mind olyan volt, mint a gazdagoknál, de mégsem volt az.

Hisz nála is minden olyan volt, hogy nem keltet különös figyelmet, de azért neki mégis rendkívül tetszett.

Mikor családjával a pályaudvaron találkozt, boldog volt, hogy egy gyönyörűen kivilágitott, kess lakása vezethette őket, fehér nyakkendő inas nyitotta ki az ajtót s a virágokkal díszített előszobán át beléptek a vendégszobába, miközben elragadtatásuknak adták sokszorosán kifejezést.

Örömmel vezette őket körül mindenfelé,

szinte mámoros lett elragadtatásuktól s szinte sugárzott a jólettől.

S mikor este teánál felesége megkérdezte tőle, hogy botlott meg, felkacogott s megmutatta, hogyan lépett félre s mint ijesztette meg a kárpitost.

— Nem hiába vagyok tornász! — dicsőködött. Más már agyonütötte volna magát, de én alig egy csöppet sérültem meg. . . Itt az oldalam. . . Ha megfogod, hát kiséf fáj. . . De már multban van. Csak egy kék folt.

Igy élték be magukat az új lakása, mely, mint utólag kiderült, egy szóbával kicsiny volt, különben baj nem akadt.

Különösen kellemes volt ottlétük első ideje, mikor még egy pár lényegtelen apróság hiányzott s ezeket úgy apránként egészítették ki. Hol ezt, hol azt kellett vásárolni, rendezkedtek, ezt ide, azt meg oda állították, mig minden nem volt teljes.

Ha néha fel is merült férj és feleség között nézeteltérés, mégis megelégedettek voltak mind a ketten s oly sok dolguk is volt, hogy minden vita nagy összetűzés nélkül folyt le.

Mikor már egészen berendezkedtek, kiséf unalmassá vált az életük, hiányozni kezdett valami, de szert tettek ösmerősökre, új szokásaik támadtak s így az életük ki volt töltve.

Miután Ilics Iván délelőttjét a hivatalban eltöltötte, hazajött ebédre; az első időkben kedélyállapota nyugodt volt, bár néha kiséf felizgatta a lakásban előforduló rendtelenség.

Minden kis folt az asztalterítőn, a legkisebbke folt egy butorszövegen, egy lesszakadt függönyzsinór nagyon felingerelte s minden csöpp zavar bántotta.

De mégis nagyjában véve élete úgy mult el, amilyenek 6 azt óhajította: könnű, kellemes és tisztességes volt.

Kilenc órákor kelt föl, megraggelizett, elolvasta az újságot, felvette hivatalos ruháját s hivatalába hajtatott.

Itt már várta a munka igája s napról-napra

kérelmezőkkel, jelentkezőkkel, zárt és titkos ülésekkel mult el az élete.

S emellett mindent ki kellett küzöbölmi, ami a hivatalbeli ügymenetet akadályozza, az emberrel nem érintkezett máséket, mint hivatalosan: a hivatali mult minden.

Ha például valaki eljött hozzá, hogy valamit megtudjon tőle, az eljárás a következőképpen alakult:

Ilics Iván mint magánember nem hivatalnok s semmi köze sincs akkor hivatalához; de ha valami hivataltársra keresi fel, akkor Ilics Iván persze a hivatalos kereten belül minden lehetőet elkövet érte s e közben megfigyeli az emberi és baráti utánzások vonatkozásait: az udvariasságot.

De amint a szolgálati vonatkozások is véget érnek, így ér véget minden.

Azt a művészetet, hogy a szolgálatot a magánélettel elválaszssa, Ilics Iván ritka tökéleteségre emelte s hosszas gyakorlás és természeti ösztönei által odáig fejlesztette, hogy, persze tréfásan, mesternek nevezte magát a hivatalos és magánügyek elkülönítésében. Néha csupa kedvtelésből mégis összelepleyítette a kettőt, de csak azért, hogy a szolgálatot később magasra emelje, a magánédeket pedig elvossa magától.

S azt nemcsak könnűen, kellemesen és ügyesen tette, hanem művészzellett is.

A közbessé időben dohányszótt, teát ivott, beszélgetett az állami ügyekről, általános társadalmi kérdésekről, a kártzásáról, de főképpen kinevezésekről. S fáradtan, de mégis úgy, mint egy virtuóz, ki hegedűjével azt tesz, amit akar, tért haza munkájából.

A lánya pedig edesanyjával kikocsizott valahová, vagy öket látogatták meg; fia az iskolában volt, feladatát végezte a háziintáitól s úgy tanult, amint a gimnáziumokban éppen tanulni szoktak.

Minden rendben volt.

(Folytatás következik.)

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde magasabb külföldi jegyzésekre szilárd irányzatú indult, az üzlet folyama alatt azonban bécsi eladásokra az értékek árfolyamai csökkennek és kedvtelen hangulattal zárultak. Az általános forgalom nyugodt maradt.

Előzősde. Szilárd irány után, esőndes üzlet mellett gyöngült.

Osztrák hitelrészvény 675.50—674.—. Magyar hitelrészvény 710.50—709.50. Osztrák-magyar államvasut 704.75—704.50. Magyar leszámítolóbank részvény 443.50. Városi villamos-vasut részvény 329.25—328.50 korona.

Déli tőzsde. Berlii alacsonyabb jegyzésekre az irány bányadt maradt.

Osztrák hitelrészvény 677.75—672.50—673.—. Magyar hitelrészvény 710.50—709.—709.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 703.50—702.50—703.—. Déli vasut 75.—. Magyar leszámítolóbank 444.—. 443.50. Jeizalozbank részvény 467.—. Közüti vas-pálya részvény 615.50. Városi villamos vasut részvény 329.— korona.

A helyi értékek piaca csendes. Kötteleit: Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztári részv. 2280—2260.—. Salgótarjáni közszénbánya részvény 510.—518.—516.— korona.

A prémiumtáblán díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 5.—6.— korona, nyoitko napra 12—14 korona, 1902. november hó végére 19—21 korona.

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 678.—. Magyar hitelrészvény 709.50. Leszámítolóbank részvény 443.50. Rimamurányi vasút részvény 470.60. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 703.—. Közüti vasut részvény 615.50. Városi villamos vasut részvény 329.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulattal megtelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Hieremag: lucerna magyar 56.—62.—korona, vörös aprószemű 58.—63.—korona, vörös erdélyi —korona, vörös bőságsági —korona, középszemű 65.—67.—korona, nagysemű 79.—72.—korona. Disznósír: budapesti 67.50—68.—korona, vidéki —korona. Táblaszalonna: légszenyített vidéki —korona, városi 4 darabos 68.—58.50. korona, 3 darabos 61.—61.50. korona, üszített —korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.50—11.75 korona. 120 darabos —korona. 100 darabos 13.50—13.75 korona, 85 darabos 17.—17.25 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.—11.25 korona. 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 16.75—17.25 korona. Szilvai: slavóniai 18.—16.50 korona, szerbiai 14.—14.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzősden kedvező volt az irányzat. A déli tőzsdén esőndes forgalom mellett az árak hanyatlottak.

Zárlatok gyöngye volt az irányzat. Bécs, november 5. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2-os aranyárjárdék 120.40. líszta és szegedi kölcsön sorsjegye 157.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 443.—. Rimamurányi vasműrészvény 470.25. Magyar koronárjárdék 97.65. 4 1/2-os Magyar földtőzsem. kötvény 97.35. Magyar hitelbank részvény 711.—. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegye 202.—. Kassa-oederbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar 1350.—

Bécs, november 5. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3-os papírjárdék 101.10. 4 1/2-os osztr. aranyárjárdék 120.55. 1860-os sorsjegye 150.—. Osztrák hitelsorsjegye 427.—. Angoi-osztrák bank —. Bécsi bankjegyek 150.—. Osztrák-magyar bank 1560. Déli vasut 74.25. Dunagőzhajózási részvény 908.—. Dohányrészvény 320.50. Cassázi és királyi arany 11.35. Német bankváltók 116.95. 4 2/3-os ezüst járdék 100.85. Osztrák koronárjárdék 100.10. 1864-iki sorsjegye 250.—. Osztrák hitelintézet részvény 812.—. Unionbank 532.—. Osztrák Lánceobank 398.80. Osztrák-magyar államvasut 703.—. Elbavölgyi vasut 457.50. Alpesi bányarészvény 359.—. 20 irank. arany 19.07.—. Londoni váltóár 239.10. Bécsi iramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lipót kőb 337.—. Az irányzat javult.

Bécs, november 5. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 672.50. Magyar hitelrészvény 711.—. Angoi-Osztrák bank 272.50. Bécsi bank-egyesület 450.50. Union bank 533.—. Lánceobank 391.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 703.—. Déli vasut 74.50. Elbavölgyi vasut 458.50. Eszaki-nyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 321.—. Rimamurányi vasút 479.—. Alpesi bányarészvény 359.—. Májusi járdék 101.10. Magyar korona járdék 97.65. lörök sorsjegyek 113.75. Német birodalmi márká 116.97—117.03. Napioeond'or: 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 5. (Tőzsdei tudósítás.) A rajna-vidéki és vezütföldi jelentések most is kedvezőtlenül tüntetik fel a vasipar helyzetét. Azt beszélik, hogy a kokszárk részben való leszállítását nem várható az üzlet javulása. Ez okból a tőzsde kedvetlen volt. Vasrészvények hanyatlottak és szénrészvények is gyengültek. A felső-szléziai hengerem-kartell meghosszabbította tárgyalban való megkegyezés hatáskörét maradt. Bankok nem egyességek. Beiföldi járdékok jól tartották magukat. Vasutak közül Kanada-Pacific-részvények szilárdak. A második órában az üzlet csendes volt. Magán-kamatláb 3/4.

Berlin, november 5. (Zárlat.) 4 2/3-os papírjárdék —. 4 1/2-os osztrák aranyárjárdék 103.15. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronárjárdék 98.30. Osztrák-magyar államvasut 151.50. Kassa-oederbergi kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Discont-Commandit 188.00. Altalános villarészvény Edison 169.—. Gelsenkirchen 173.—. Laura-kőb 212.90. 4 2/3-os ezüstjárdék 101.30. 4 1/2-os magyar aranyárjárdék 101.90. Osztrák hitelrészvény 212.—. Déli vasut 19.50. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.50. 4 1/2-os új orosz kölcsön 96.80. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 103.30. Magyar hitelbank —. Dynamit Irusi 166.20. Harpeni 167.—. Az irányzat szilárd.

Berlin, november 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ais forgalom 4 1/2-os magyar aranyárjárdék 101.90. Magyar koronárjárdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 212.60. Osztrák-magyar államvasut 151.50. Déli vasut 19.30. Eszaki-nyugati vasut 216.50. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek képzéssz —. Buschtchradai —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, november 5. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2-os osztrák aranyárjárdék 103.10. Osztrák Lánceobank —. 3 1/2-os francia járdék 99.92. Otomanbank 594.—. 3 1/2-os francia járdék 99.85. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4 1/2-os magyar aranyárjárdék 103.70. Párisi bankrészvény —. Olasz járdék 103.30. Francia törleszt. járdék —. Osztrák földművelési részvény 1260.—. lörök dohányrészvény 362.—. Az irányzat bányadt.

Frankfurt, november 5. (Zárlat.) 4 2/3-os papírjárdék 101.60. 4 1/2-os osztrák aranyárjárdék 103.05. Magyar koronárjárdék 98.35. Osztrák-magyar bank 112.40. Déli vasut 19.50. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.37. Bécsi bankjegyek 114.25. Villamos részvény —. 3 1/2-os magyar aranykölcsön 87.50. 4 2/3-os ezüstjárdék 101.30. 4 1/2-os magyar aranyárjárdék 101.85. Osztrák hitelrészvény 212.90. Osztrák-magyar államvasut 151.80. Eszaki-nyugati vasut —. Bécsi váltóár 85.45. Párisi váltóár 813.83. Unio bank —. Alpesi bányarészvény —. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, november 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artoivomok januárja. Ais forgalom Osztrák hitelrészvény 212.60. Német bank 213.60. Discont 188.75. Berlii kereskedelmi bank —. Gelsenkirchen 157.—. Harpeni 166.6. Laura-kőb 171.75. Olasz járdék —. Az irányzat szilárd.

Hamburg, november 5. (Zárlat.) 4 2/3-os ezüstjárdék 101.20. 1860. sorsjegye 151.80. Déli vasut 19.25. 4 1/2-os osztrák aranyárjárdék 102.75. Osztrák hitelrészvény 212.60. Osztrák-magyar államvasut 151.50. Olasz járdék 103.25. 4 1/2-os magyar aranyárjárdék 101.73. Az irányzat csendes.

Budapesti-köbnyai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 5. A sertésüzlet irányzata: élénk. A) Húsot sertések ára: L A) Magyar elsőrendű: Óreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 108—110 fillérg. Óreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 113—114 fillérg. Fialat közép (páronként 261—320 kilogramm terjedő súlyban) 113—114 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban). IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 110—112 fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillérg.

Sertésüzlet szám 1902. nov. 3. napján volt készlet 42.250 darab. — 1902. nov. 4. napján felhajtott — darab. — 1902. nov. 4. napján elszállított 1063 darab, 1902. november 5. napjára maradt: készletben 42.167 darab.

Napirend.

Napló. Csütörtök, november 6. Római katolikus: Lénárt. — Protestáns: Lénárt. — Görög-orosz: (október 24.) Aretasz. — Zsidó: Marcheschvín 6. — Nap kelt: 6 óra 37 percek. — Nyugszik: 4 óra 18 percek. — Hold kelt 12 óra 1 percek délután. — Nyugszik: 9 óra 12 percek este.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatásiügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 11 órakor.

As gazdasági miniszter fogad délután 1 órakor.

Nemzeti Múzeum. Természettörténeti-tár (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. Technológiai sparmúzeum nyitva délelőtt 9—11-g. Mesőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Slefnia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-g. Belépődíj 1 korona.

Szabadalmi levéltár (Értesítőkör 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Művészeti könyvtár d. e. 9—1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-g. Könyvtár könyvtár nyitva délelőtt 8 óratól 12-g. Délután 3 óráig 8-g.

A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-g, vasár- és ünneppokon 9—12-g.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Silyom-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-g.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap, Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitára, tudakozó szolgálta és keleti miniatúr: V. kertfel Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től 12-ig és délután 3 óratól 6-ig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés áruitásokat is eszközöl) a városi ipari csarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet-vezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, november 5.

Közép és északi Európát magas levegőnyomás borítja, melyet Nyugatról, meg keletről mély depressziók határoznak. Európában az idő enyhe és túlnyomóan borult. Kiseb-nagyobb esők voltak Orosz, Francia- és Angolországban, hol viharos szelek is fújnak.

Nálunk az idő borult lett, minek következtében az éjjeli hőmérséklet emelkedett; számbavehető esők nem fordultak elő.

Küldés: Je'entékelten hőváltással boros, ködös idő várható, semmi vagy csak kevés esővel.

Vizállás.

Table with columns for locations (Inn, Duna, etc.), dates (Nov. 5, 6), and water levels (m 6 t 7, m 6 t 8, m 6 t 9). It lists various stations and their corresponding water levels.

Szenzációs újdonság az általam föltalált cipő öntisztító-gép. An advertisement for a shoe cleaning device, featuring an illustration of the machine and a shoe.

Agulár Ignác. An advertisement for Ignace Agulár, located at Kerepesi-ut 30. It lists various products and services offered.

Pekarek China-theája. A large advertisement for Pekarek's Chinese tea, featuring the brand name in large stylized letters and a tagline 'A világon a legjobb.' It also includes a small illustration of a tea set.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

A hugonották.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordította Nádaskay L. Személyek:
Valois Marg. Kobler De Nangis Prevost
Valentine Vasquezné Saint Bris Várdy
Urban Payer De Novers Takáts
Marcell Ney D. Tavannos Dalnoki
 Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 8-án.

A bögge.

Utána:

A fősvény.

Vígjáték 5 felvonásban. Irta Molière. Fordította Kazinczy Gábor. Személyek:
Harpagon Gabányi Fruszina Györgyné
Kleant Dezső Simon Kőrösmezői
Elise Nagy I. Jakab Rózsahegyí
Valér Horváth La Flèche Latabár
Marianna Molnár Klauudia Hegedűs
Anselm Egrossy Nefelejts Demjén
 Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

Fedák Sári vendégléptével

Csókon szerzett vőlegény.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Szigeti József. Zenéjét szerzte: Serly Lajos. Személyek:
Csonlai Béla Balassa Trunser Vendrei
Eesti Göth Előljáró Kazaliczky
Ábrai Irén Rostagni Imag Szabolcsi
Barnyai Olga Fedák Futaki Teresényi
Pethes Ripacs Hegedűs
Négrádi Nefelejts Mikó
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Dédi Lőr. Zenéjét szerzte Fejér Jenő. Személyek:
II. Katalin S. Zilahi V. Mária Kormos
Gr. Gurackij Kenedich Olga Nyári
Buranov Iván Szabó Telémaqué Németh
Trojek Iván Delli Duplessis Sipos E.
Alekszej Nagy Anica Harmath
Sunderland Ujvári Gregor Kias M.
Dacskov Beloznai Tiszt Szordahelyi
 Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

Balkézról.

Bohóság 3 felvonásban. Irta Pierre Veber. Fordította Heitai Jenő. Személyek:
Lavardó Ráthonyi Féverlesné Tomcsányi
Colette Horváth Garrigue Delli
Bridier Boross Ribouis Paragó
Bridierné Sziklainé Francis Iványi
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

Angol élet.

Irta Ráth István.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 6-án.

Az egér.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Pailleron. Fordította: Fái J. Béla. Személyek:
Moisandné Landvayn Rimboud Gerő L.
Clotilde Szacsavayn Sagancey Maróthy
Mária Ligeti Simiers Császár
 Kezdeté 7 óraker.

Az Országos Női Gyorsíró-Egyesület

(COPYING OFFICE)
 Magyar és német gyorsírásban

Magyar és német gyorsírásban
 és az összes használatban levő írógépekben: Remington-Stand, (Rem.) Fay-Sho, Underwood, ost. New Century Calligraph, Smith-Premier, Gammali, Frister és Bossman, Jönkö Hammond, Empire alapos oktatás. Bővebb felvilágosítást ad: Mrs Kaiser Gizella című Budapest, Kazinczy-u. 5. I.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operabáz	Nemzeti színház	Vigszínház	Népezház	Magyar színház
Péntek	Hunyady László	Halálós csönd	A csókon szerzett vőlegény	Niobe	Balkézról
Szombat	A bajjazzók, Piros cipő	Halálós csönd	Loute	Niobe	Balkézról
d. n. Vasárnap este	A turnbergi mesterdalnokok	A szigetvári vértanuk	A csókon szerzett vőlegény	Náni	B. A. L. E. K.
		Halálós csönd	Loute	Niobe	Balkézról

FÖVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
 Nagyszó-útea 17.

Egy éjjeli támadás

nagy kiállítás némajáték szerzője: Paul Martineotti
Mary Lincke koncert-énekeső
Little Fred akrobata kutyáival
Trio Decaruso olasz utcai énekesek
Alexandroff orosz együttese
Marius, Sálher, Karen, Hartmut, Baumann, Leony, Tarka Szilapad, Ballet, Komograt.
 Az előadás 8 óraker kezdődik.
 A télikerben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekars hangversenyez.

REMI-MULATÓ.

Király-útea 71. Király-útea 71.
 Rémi Tivadar, igazgató. Helmvolci M., művészt Pénztárnnyitás 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.
 Az új szenzációs novemberi műsor readikvívi sikere!
 Eddig még Budapesten nem látott hallatlan mutatványok!
Georg és Guszti Edler a „Styriai alperek” című jelenetükben
Georg Bonhairs-csoport a jelenkor legszenzációsabb mutatványai
La belle Heloisa Titcomb a világhírű dómamerikai ének- és táncosnő
The 4 Noiset a világ legnagyobb szerűbb mű- és versenykerékpárosai
Charlotte Kara (krööl) Etoile Parisienne
Les Omankofszky láncakrobaták, 3 gyermek fenomenális mutatványa a lánctrapézon valamint 12 elsőrangú művész fellépésével.
Minden ünnep- és vasárnap 2 előadás.
 Betélpétegyek előtételben 70 kr., kaputól: Izóda Andrássy-ut 88., Izóda Erzsébet-körút 51. (Túróspalota) és Izóda Király u. 72.
 Az előadás után a téliker-kávéházban Pécsi Hegedűs Gyula cigányzenekars hangversenyez reggel 5 óráig.

Szepeességi len-ipari!

Wein Károly és Társai

vászon- és asztalnemű-fárossok
 Budapesti főraktára: IV., Koronaherczeg-ú. 8.
 (Haria-basar utca)
 Ajánljuk hírneves szepeességi vászon, asztalnemű, törölköző, törölő és minden eszakmába vágó gyártmányainkat. Minden darab gyárainkól származó árutezen védjeggyel látjuk el.

Vigyázz! Saroküzlet!

Rendkívül olcsó

porcellán étkező-készlet,

komplett 6 személyre, duasan aranyozott és remek festésű

Étkező-készlet	5.95	Teakéztál, finom	3.70
Étkező, modern	7.25	Törökéztál, rokokó	3.50
Étkező, rokokó	8.50	Kávékészlet	3.50
Étkező, renezánsz	10.50	Mokka, plataural	4.75
		Mosdó szerzisz	4.75
		Vásott íveg-szervisz	7.50

Étkező 12 személyre 25, 30 és 35 fr.
Ortner Rezső és Társa
 porcellán fest.-gyár raktára
Terez-körút 32. sz., saroküzlet.
 Vidéki rendelésnél kérjük a vasúttalut.

Legszébb könyvtárt berendezek,

havi 2-3 korona részletfizetésre:

Szapirodalom, szakmüvek bel- és külföldről: Cim Kelemen Gyula, Budapest VII., Dob-útea 91. sz. II. em. 15. levelezőlap elegendő. (Vidékre) (válaszbélyeg mellékelendő.)

Török szerencsenaptára

A hónap mely napján születtem?

Mindenki kísérje meg szerencsésjét a hónap azon napján, melyen született.

1	109615	11	35347	22	109610
2	17780	12	52566	23	65661
3	96434	13	74366	24	19816
4	4074	14	109625	25	64455
5	64470	15	20995	26	38944
6	53707	16	37423	27	109623
7	109601	17	8623	28	66005
8	38235	18	48028	29	8558
9	65848	19	51622	30	38207
10	109019	20	95392	31	65847
		21	32718		

A m. kir. szabadalm. osztálysorsjáték I. osztályának tetszerű betétjei.
 1/3 eredeti sorsjegye 1.50 kor. | 1/2 eredeti sorsjegye 6.— kor.
 1/4 eredeti sorsjegye 3.— kor. | 1/1 eredeti sorsjegye 12.— kor.
 Fenti számok eszleges biztosításra megrendelést azzsal, legkőbb azonban november hó 10-ig kérünk.

Török A. és Társa

bankháza, Budapest.
Legnagyobb osztálysorsjegye-iroda hazánkban.
Központ: Terez-körút 46c. sz.
FIÓKOK:
 Váci-körút 4. szám.
 Muzem-körút 11. sz. Erzsébet-körút 54. sz.

Magy. kir. államvasutak.

148758/902. AIII. sz.
Pályázati hirdetmény.
 Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak céljaira az 1903. évben szükséges mintegy 12,000 ütemmáza neutrális-olaj szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.
 A szállításra vonatkozó részletes módozatokat magában foglaló „Ajánlati felhívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos ipar egyesítéseinél, a m. kir. kereskedelmi muszum igazgatóságánál, valamint a m. kir. államvasutak anyag és feltár beszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. II. em. 40.) az ajánlattételre szolgáló irírlappal együtt kapható.
 A pályázati feltételek kikészített részét kiegészítő általános szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatóvárosánál szerezhetők meg.
 A szabályszerűen kiállított, inekvint egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékban ezen felírással: „Ajánlat 148758/902. számhoz” ellátva legkésőbbben folyó évi november hó 12-iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag-és feltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján ugyanoda beküldendők.
 Bánatpénz gyánatát az ajánlatok mennyiség értékének 5 százaléka kézpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyújtására kitűsített határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztáránál letelendő.
 Később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módozatok betartása mellett tételnek, valamint az olyanok is, a melyekre néve az előírt bánatpénz nem tétetett, nem vétetnek figyelembe.
 Budapest, 1902. szept. hóban.
 Az igazgatóság.
 (Utányomás nem díjazt.)

Téli-Havelock K. 18.—, Velvet-sacco K. 24.—, téli öltöny K. 30.—, téli lóden-kabát melogen bélelve K. 13.— (mind tiszta gyapju) Rothberger Jakob cs. és kir. udvari szállítónál Budapest, Váci-utca 6.

Az iránytű.

Néklíthatetlen készületek az ember tájékozására. A nagy tengeren, ahol milliókat érő hajók vitorláznak, a milliókat biztos réve az iránytű kormányozza. De van olyan iránytű is, mely a milliókat nemcsak a tengeren irányítja, hanem a szárazföldön is és ez az iránytű az aranymondás:
„Hogya főnyereményt akar nyerni, akkor osztálysorsjegyet a Hecht-Bankháznál vásárolja, mert ott nyertek a legtöbb főnyereményt. Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht-Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 20. és 21. Egész sorsjegye 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Ékszernél

szébb, ha egy nő szép ínam arbról és féher kerekkel díszkedetik és hogy est elérje, használon
„Fortuna” erómet, egy tógyó ára 1 korona, és „Fortuna” szappant” 1 dró ára 80 fillér.
 Kapható: **Schubert Arnold**, „FORTUNA” a győgyászati-közben Budapest, VII., Caengery- és Dob-útea sarok.

Gasparolyon arítályosorsjegyel

Hecht Bankháznál

Budapest, Ferenciek-tere 6. Erzsébet-körút 32.
Huzás november 20. és 21-én.
 A legtöbb főnyereményt nálunk nyerték.
 Sorsjegy-árak: Egész fel negyed nyolcad
 Korona 12.— 6.— 3.— 1.50

THE ENGLISH CLOTHING COMPANY. 26. Károly-körút. Csak KOCH-féle télikabátot kell viselni.

Télikabát kell mindenkinek. Ennek beszerzése gyakran nehéz. Kérje cikk van, melyet oly nehéz nem csak értekezni megítélni, mint a télikabát-szövet. A posztó nyírása és decaturálása, Napja, Jaquard és más szövetek készítése stb. a szövet minőségét, pedig főleg a minőségétől függ a tartósság.

A túlkövetelés és az alkudozás nyílt teret enged a nem szolid kizsákmányolásnak, ugyanarra, hogy csak véletlenül, ha a vevőkönység egyszer jól vásárol.

Ezen aggályok megúszának, ha Koch Testvérekkel szokott bevásárolásunkat és rendelésünket. A szabott árak kizárják a túlkövetelést. A példánul 15 forintért megvett télikabát okvetlen megéri az érte fizetett pénzt. Nincs túlkövetés, nincs árszágulandóság. Korcsos árak, Kétségbeesés, csakis gyorsjavított dolgokatának fel.

KOCH Testvérek férfi-, fiu- és gyermekruha-áruháza csakis Károly-körút 26. sz. a. van. Napi cikkek: Egy városi bunda 32 forinttól feljebb, gyermek-télikabát 15, férfi-télikabát 15, London-kabát 6, stb.

Segitsetek!!

Ki rajtam segít, magán segít!

Hegy munkásaimnak, a kik gyáramban alkalmazva vannak, állandó munkát biztosíthatnak, kénytelen vagyok sok ezer pár sajtókezelőmennyi elismatam és cipőmet saját előállításán árban eladni, hogy vevőkörömet minél jobban kiterjeszthessem.

Halna-csizma, térdre érő, 8-10 rökörűl bagariabőrrel 5.- Bagaria-csizma egy drábol, vizálhálán, 3-szoros talppal 7.- Vix borjúlód, fényes tisztított való, kemény v. puha szőrrel 9.- Oroszlák csizma kemény vagy puha szőrrel 10.- Füzeszima 10-20 évesnek 4.50, 10-15 évesnek 3.50, 4-10 évesnek 3.- Néfi halna-csizma, kőroszkórt bőrrel, (szellőztetővel) 4.50 Az összes csizmák báránypőrével 1.50 frittal, cipő 60 krral több.

Uraának posztó, kőroszkórt bagariabőrrel, igen vastag vizálhálán talppal 3.20 Uraának posztó, kőroszkórt oroszálkál, igen vastag vizálhálán talppal csugos v. füzes 3.50 Bagariabőr borított cipő, vizálhálán, dupla talppal 3.- Vix borjú, fényes, tisztított való borjú vagy anélkül 3.50 Szalonlak csugos v. füzes elegáns 3.50 Chevreux csug, vagy füzesvaló guallérokának 3.50 Fegyver lábaknak szarvabőr 4.- Alacsony posztó csizma, litz- és bőrtalppal pínórokának is igen alkalmas 2.50 Valódi pétervári gummi galoni uraának 1.50, nőnek 1.40 kemény talppal 20. Hatalmál drábol 3.- Nőknek: Posztó, zörgő-borítotttal v. füzesvaló 3.- orosz lakk-borítás 3.30 Box csugos vagy füzes 3.50 Chevreux csugos, füzesvaló vagy gummos 3.50 Posztó zörgőbőr orítotttal, báránypőrével 4.- Posztó (szellőztető) 2.20 Árjegyzék több 100 árnyalatú szegym.

Agular David Erzsébet-körút 6. sz. Vidéki megrendelések lelkimórotonosan lesznek teljesítve. Neheztől visszavazok, kiserőlelek vagy visszavdom a pénzt!

!FONTOS SÉRVBEN SZENVEDŐKNEK! Sérültek ne mulasszák el! prospektust kérni a Magyar Orvosi Múzeumtól. Budapest, VII., Korcsos-p. a. 52. (A Könyv-körház templomával szemben.) legújabb szabadság. Univerzális sérvkötfőiről. Fáradtan eredmény! Képmo- mas, könnyű kis nyomással a legújabb sérvkötfőiről. Ugyanott jólállással készítenek; műlékek, műlékek, lábepök, fűzők, fűzők-nóttaknak, egy- nesztartók, hűzőknek és gummi- harányak mérék szerint. - A betegségek elhárítására és megelőzésére a sérvkötfőiről készítették. A sérvkötfőiről készítették. A sérvkötfőiről készítették.

Lokomotivok A. Borsig, Berlin-Tegel mezel, erdei- és iparvasutakhoz) minden bánya- és építvállalkozásokhoz) nyomszélességre libecki gépgyár részv.-társ. Száraz kotrógép magaskotró, mélykotró, napi szolgáltatás 3000 köbméter Vizi kotrógép hajó- és gépgyár részvény-társaság Mannheim uzó elevátorokat és darukat ajánl ezek képviselője... E. Gieldzinski - Wien, Kolowratring 8. Katalogusok és árajánlatok ingyen és bérmentve.

Kataphoresse IDEG és NEMI BETEGSÉGEK radikális gyógyításra legjobban ajánlják Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44. l. em Tapaasztalt gyors és biztos eredményt fejtlyán honorárium teljes gyógyítás után kifizethető.

NE VÁSÁROLJANAK értékelt és néha hamisított rumot. A7 csopórták az egészsegre károsok. „BATTLE AXE JAMAICA RUM” lementes mint. „The Nectar of Jamaica”. Minden üveg a cég felelőse alatt eredetileg tálto. A. A. Baker & Co., London E. C. Ezen védjegy az összes kulturállam. törv. védett. CSAK elsőrangú cögeknél kapható.

Titkos betegségek gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján Dr. Kajdacsy v. es. és k. ezredorvos és kórházi főorvos. Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hügyesofolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt. Idősebbeknél is electro Massage vagy Psychoprop által. Önfertőzést és annak utóajait: ideg- és hátgerincz-bajt és minden női bajokat. - Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. - Budapest, Kigyó-utca 5. Clotild-palota (I. emelet). Atjáró ház. - Lift használat. Levelekre válaszol, gyógyszerokről gondoskodik. Levél útján is biztos gyogyisiker.

Vegyen osztálysorsjegyeket! MERCURBANK BUDAPEST MERCURPALOTA (IV. VÁCZI-UTCA 37). A bank által kifizetett nyeresé- nyek összege eddig több mint 12 millió korona. Főnyeremény: egymillió korona. Sorsjegy árak: egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1.50 kor.

Zsedényi Aladár A CSICSA. (Böcszki historik. III. kötet) Budapest, Athenaeum. Ára 2 korona. A májót öngyógyítására szorint egyike a legérdekesebb ajdón- ságnak. Zsedényi Aladár a Böcszki kronikák az ő sárkóbb hazájának érdekességeit mut- atja be, mesteri megismerésével, szókalan, eredeti módon. A hálas talajon öszegyüttölt his- torik néprajzi szempontból is igen böcszok az iródomra, s így nemcsak örökösöknek, de tanítanak is. Fiatalok, öre- geket egyaránt mulattatnak Zsedényi historik, melyeknek jóindul a Böcszki specialitási; a bor, a szorolen és a kártya. Ára 2 korona. Megrendelhető az Athenaeum leve- lár. Budapeston VII., Korcsos-p. út 54. sz. és minden könyvkereskedésben.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szer- felett gazdag tapasztalatai alapján, melyek rendelés intézésében és a kórház hügy- szerzi és bujakóros osztályán való mű- ködése alatt számos éven át szerzett. Dr. FABINYI specialista, emeritált kórházi orvos a rendszer foglalkozás megvárása nélkül leg- rövidbe idő alatt gyökeresen gyógyít bármily régi és makacs titkos betegséget (hügyesofolyást, sebeket, syphilist, bőrbeteg- ségeket és önfertőzésből támadt idegbajokat). Meglepp az eredmény FÉRFIU GYEN- GESEGNEL (IMPOTENTIA) még öre- gekben egyéneknek is. Levelekre díjlanul válaszol; kívánatra gyógyszerok Rendelés 9-3-ig és este 6-8-ig Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (a New-York palotával szemben), főlemelet. Bejárát a léposónél. Külön várótermek

Altalunk kifizetett főnyeremények 602.000 kor. a 240-es száma 400.000 kor. a 111-es száma 200.000 kor. a 26-28-as száma 100.000 kor. a 79-80-as száma 100.000 kor. a 79-80-as száma 100.000 kor. a 79-80-as száma 90.000 kor. a 2407-es száma 40.000, 30.000 Korona és sok más nagyobb nyeremény. A m. kir. OSZTALYSORSJÁTEK nov. 20-án kezdődő HUZASRA postafordultával küldünk sár sorsjegyeket az 1-60 osztályhoz 1/5 1.50 K., 1/4 3.- K., 1/3 6.- K., 1/1 12.- K Csakis nálunk kaphatók az annyira kedvelt kis számok 1-től 300-ig, a szűltelési évszámok 1801-től 1900-ig és más szerencseszámok. Az öszegyet postautalványon kéri BOGDÁNY S., fővárosi sorsjegyjárodája BUDAPEST, V., Sas-utca 23. I. Telefon 14-41.

Minden eső egykori bojkottása... nappareille betűből 4 fill. Vastagabb betűből 5 fillér.

HIRTELESEK

A hirdésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásának a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket központjában... minden eső egykori bojkottása...

Breuer nővérek... Terék-utca 54. szám alatt. Deutch Miksa néni... Andrássy-ut 83.

Eckstein Bernát... hirtelileg irada. V. ker. Fűrű-utca 4. szám. Engelmann Mór... gyoraszöjnyomda.

Franke Pál... Kőnyerő-utca 4. szám. IV. ker. Gróf Cziráky-féle palota. Kószth Lajos-utca. Kigó-utca.

Fischer J. D. ... hirtelileg irada. IV. ker. Gerőlcse-ut 1. szám. Goldberger A. V. ... hirtelileg irada.

Goldner Jozsef ... hirtelileg irada. V. ker., Váci-utca 17. szám. Goldner Jozsef ... Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór ... hirtelileg irada. II. ker., Fő-utca 17. szám. Haszleit és Vogler ... hirtelileg irada.

Jambrikovits ... hirtelileg irada. Kerepesi-ut 50. (Takarek-épület). Kerenberg Rozália ... hirtelileg irada.

Leopold Gyula ... hirtelileg irada. VII. ker., Erzsébet-kört 54. I. szám. Mosse Rudolf ... hirtelileg irada.

Meseli Antal ... hirtelileg irada. IV. ker. Kákút-ut 3. szám. Nemetschka A. J. ... hirtelileg irada.

Nagel Ottó ... hirtelileg irada. Múzeum-kört 2. sz. (Nemzeti Színház bérház). Roncziczki Ilona ... hirtelileg irada.

Sikráry Samu ... hirtelileg irada. VI. ker., Váci-kört 1. szám. Szabó Ottó ... hirtelileg irada.

Schwab Ferenc ... hirtelileg irada. V. ker., Marokkó-utca 4. szám. Schwab Ferenc ... hirtelileg irada.

Schödl Gyula ... hirtelileg irada. Tenczer Gyula ... hirtelileg irada.

Toldi Lajos ... hirtelileg irada. II. ker., Fő-utca 2. szám. Weitzenfeld Jakab ... hirtelileg irada.

Zala Mór ... hirtelileg irada. Minden apróhirdetést, melyet az eső 6 fillérjelenek... Budapesti Naplónak.

Lánchíd ... minden kőden delután... Budapesti Naplónak.

Vagyosok ... Árványügyi ügyosztály... Budapesti Naplónak.

Beldorságom ... Érdig Tőstöröm. Edigig hallgatók... Budapesti Naplónak.

Kereslet ... Deántián... Budapesti Naplónak.

Deántián ... vagy otti... Budapesti Naplónak.

Beldorságom ... Érdig Tőstöröm. Edigig hallgatók... Budapesti Naplónak.

Kereslet ... Deántián... Budapesti Naplónak.

Deántián ... vagy otti... Budapesti Naplónak.

Beldorságom ... Érdig Tőstöröm. Edigig hallgatók... Budapesti Naplónak.

Kereslet ... Deántián... Budapesti Naplónak.

Deántián ... vagy otti... Budapesti Naplónak.

Beldorságom ... Érdig Tőstöröm. Edigig hallgatók... Budapesti Naplónak.

Kereslet ... Deántián... Budapesti Naplónak.

Deántián ... vagy otti... Budapesti Naplónak.

17 éves, kereskedelmi... Budapesti Naplónak.

Intelligens, kereskedelmi... Budapesti Naplónak.

Butor... Budapesti Naplónak.

Lukács és Sándor... Budapesti Naplónak.

Butor... Budapesti Naplónak.

Használat... Budapesti Naplónak.

Butor... Budapesti Naplónak.

Privát kutató... Budapesti Naplónak.

Asszonyokat... Budapesti Naplónak.

Vaskerekedések... Budapesti Naplónak.

Fűszer, rövid... Budapesti Naplónak.

Jó állapotban... Budapesti Naplónak.

Urassági butor... Budapesti Naplónak.

Pályázati hirdetmény... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Oleas lakás... Budapesti Naplónak.

Szabóné... Budapesti Naplónak.

Singer-varrógépek... Budapesti Naplónak.

Egy csinosan... Budapesti Naplónak.

Tanárszolgálat... Budapesti Naplónak.

Ügyvédeknek... Budapesti Naplónak.

Butorok... Budapesti Naplónak.

Fodrászok... Budapesti Naplónak.

Csinosan butorozott... Budapesti Naplónak.

Jó állapotban... Budapesti Naplónak.

Urassági butor... Budapesti Naplónak.

Pályázati hirdetmény... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Csank... Budapesti Naplónak.

Bécsi szabóné... Budapesti Naplónak.

Boroshordók... Budapesti Naplónak.

Intelligens... Budapesti Naplónak.

Cseléd... Budapesti Naplónak.

Mielőtt... Budapesti Naplónak.

Szépírási tanfolyam... Budapesti Naplónak.

+ Férfi +... Budapesti Naplónak.

Palmyrénje... Budapesti Naplónak.

Tapétázott... Budapesti Naplónak.

Szárító-Fűtési Vállalat... Budapesti Naplónak.

Látványosság... Budapesti Naplónak.

Keveset használt... Budapesti Naplónak.

Butor... Budapesti Naplónak.

Butorraktár... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

A Világ Körül... Budapesti Naplónak.

Röptében... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Magy. kir. államvasutak... Budapesti Naplónak.

Hirdetmény... Budapesti Naplónak.

A f. év szeptember... Budapesti Naplónak.

Nyomatott a 'Patria' irodalmi vállalat és nyomdai részvénycsoporthoz tartozó környelvépén, Budapest, IX., Uhoi-ut 25.